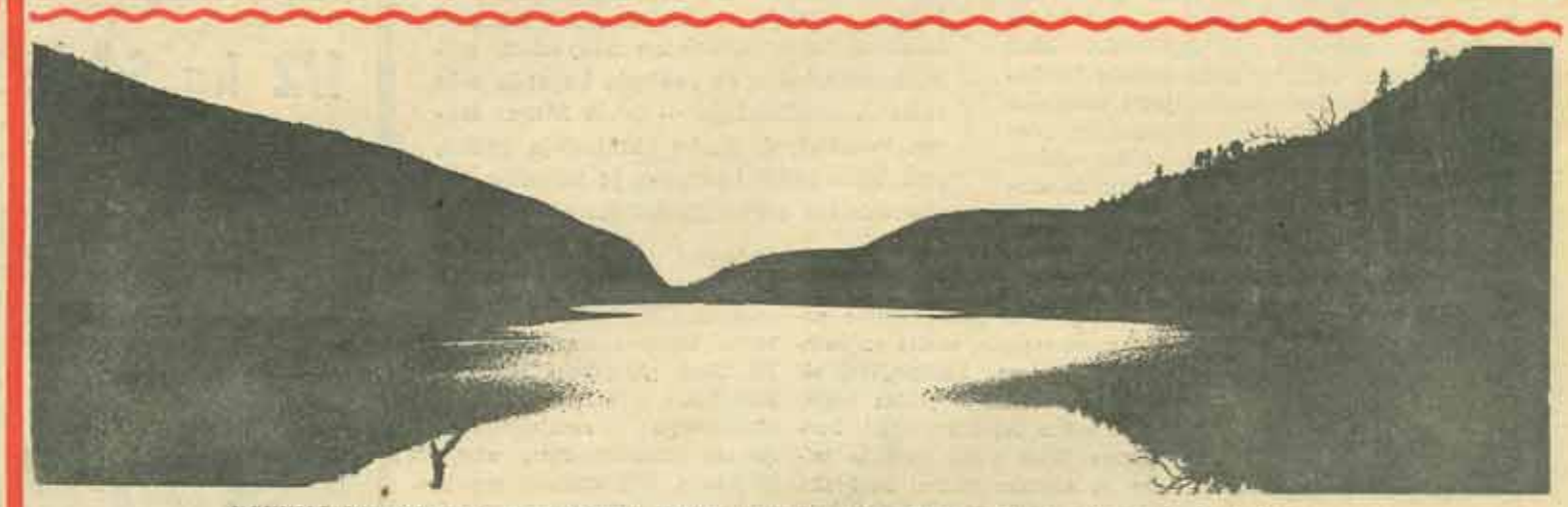
Pajakatu 5
HOKIA 7

TUNTURILATU

LAPINKAVIJAIN LEHTI ★ JULKAISIJA TUNTURILATU RY. N:o 1/1967

NÄKYMÄ Njuggaljärven niemekkeeltä etelän suuntaan, jossa Kevon rinteet alkavat jo jyrkentyä.

KIVA KEVO — KOVA KEVO

MENNEEN KESÄN AIKANA oli muutama Tunturiladun jäsen ottanut vaatimattoman urakan kävellä päästä päähän Kevon reitin, pilkuin merkityn polun, jolta ei saa poiketa sivummalle luontoa tuhoamaan. Kaikki olivat ilman muuta ihastuneita näkemiinsä maisemiin ja totesivat, että vaikka merkitty reitti olekaan läpeensä "erähenkistä", sai Kevon rinteillä paikoin ponnistaa henkeen ja vereen. Kartasta ei täällä ole apua, ei edes iloa. Se on vain pikkuisen parannettu painos Olaus Magnuksen kartasta ja kummassakaan eivät kaikki merkinnät pidä paikkaansa.

Jatkuu siv. 8

SUSIKYRÖ SAI NYT SAUNAN

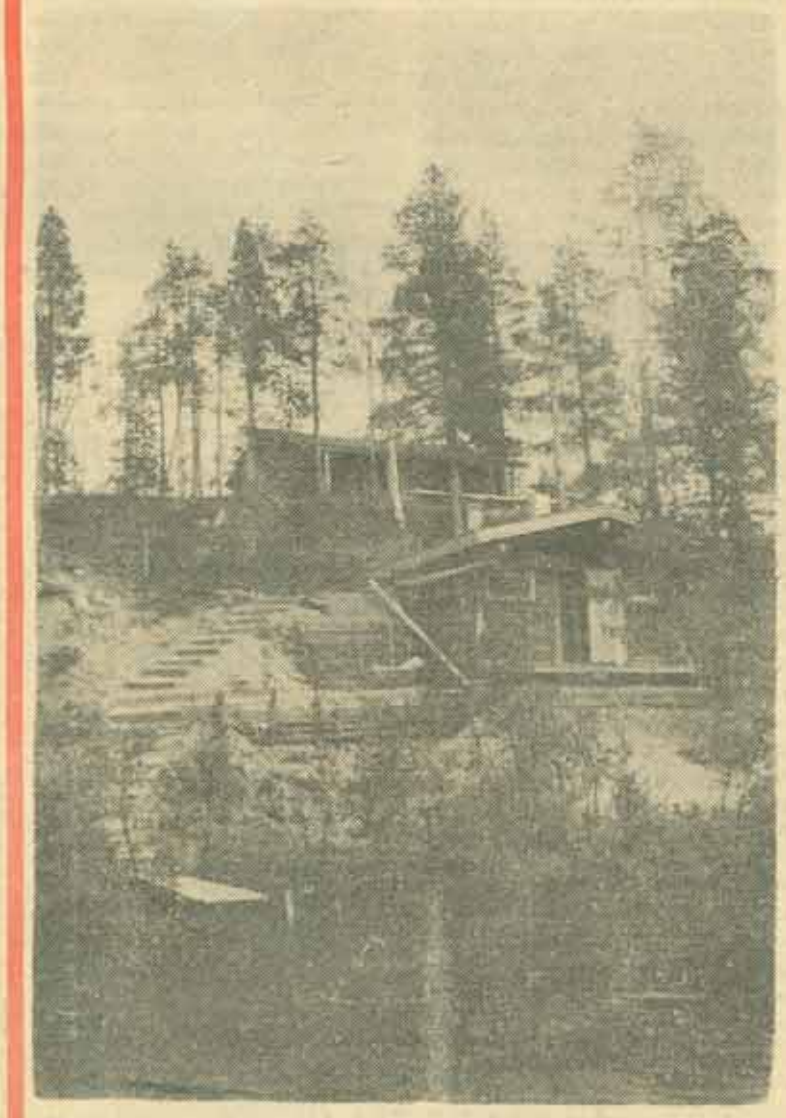
KAIKKI ALKOI SIITÄ, kun Jam-Jam löysi Lapista maata ja tahtoi, että Tunturilatu ostaa sen pois. Ja ostettiin. Osolta oli silloinkin Vuontisjärvi ja Ylikyrö. Tietä vain ei silloin vielä ollut. Se tuli aikanaan, sen jälkeen kun sit tietöistä saivalta pötkin kuljetettiin kaikki tarvittava sille ostetulle maalle. Mutta kerrotaan tämäkin järjestyksessä.

MAAPALA, jolla on kokua tasaluvuin hehtaari, ostettiin Oskari Kyrö-nimiseltä mieheltä, joka on yksi vielä Ylikyrössä asuvista ilmisistä. Monet muut ovat liittyneet maalta pakenetteln ja etsineet kontunsa muualta. Oli pala maata ja kumista maisemaa, järveä, tmaturia ja valkka niitä. Piti tähtäkin [illegible] ja sellaiseksi ostettiin Akäslompolon Pekanjängän savottarakennus. Ja se talkoilliin ensin rikki, kuljetettiin Vuontisjärvelle ja pantiin taas pystyyn. Ja hyvä tuli.

Mutta kun puuttui sauna, piti sekin tehdä. Valmista tuli menneenä kesänä. Sen saunan osalta kuitenkin vain. Paljon uusia suunnitelmia nimittäin on tehty. Pitää saada kokonainen päärakennus, vatsiorakennus ja yhtä ja toista muuta. Valmiina ovat nyt kämppä ja sauna, vene rannassa, verkoja ja muuta asiaan kuuluvaa. Meikem kaikki on saatu talkoilla ja lahjavaroilla, niin että jos tässäkin kiitos kaiketsta vielä sanotaan, ei se ole pois tieltä.

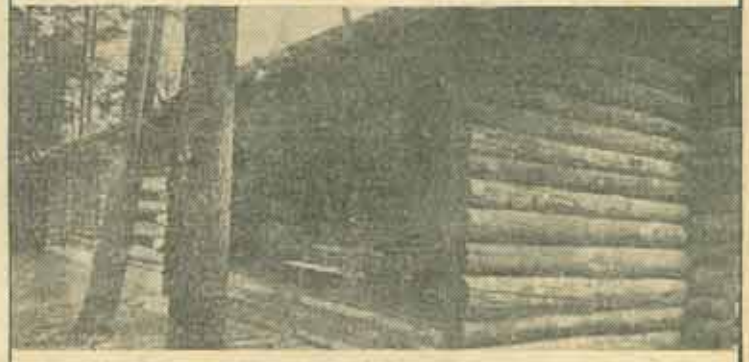
TÄMÄN KESÄN TALKOOVÄKI Susikyrössä oli seuraava:

Toini Inkeroinen, Hki
Sirkka Laakso, Hki
Irma Fontell, Hki
Brita Saloriutta, Hki
Liisa Suuniittu, Tampere
Yrjö Suuniittu, Tampere
Marjatta Martikainen, Tre
Väinö Martikainen, Tre
Maysan Lindholm, Tre
Hannu Puro, Helsinki
Pekka Puro, Helsinki
Riitta Valos, Hki
Iris Nyman, Helsinki
Matti Nyman, Helsinki
Aare Orhanen, Vaasa
Rainer Paasonen, Ryvinkää
Heikki Laine, Helsinki
Aini Koskus, Helsinki
Kauko Laurinolli, Kemi
William Komulainen Hki
Pertti Valtonen, Hki

Näin kauniit ovat näkymät Vuontijärven rannasta Susikyrön tontille, jossa reisorat ja kämppärakennus ja sauna. Rannassa oleva laituri ei ole siinä vain nään vuoksi. Kämppää on kyllä myös vene ja on verkotkin, joilla kalastaa.

ROVANIEMI POLAR KARHUNPESÄ

NYT ON RUSKA! Tulkaa ihailemaan sitä paikan päälle Hotelli Polarin aidosta erämaapirtistä käsin. Tämä KARHUNPESÄ tarjoaa Teille monia mahdollisuuksia nauttia Lapin luonnosta. Verrattomat kalavedet ja metsästysalueet.

Vuokraamme majaa myös kokouksia ja muita yks.tilaisuuksia varten. Kaikki majaa koskevat tiedustelut osoitettava hotellin portieerille.

HOTELLI
polar

Puh. 3751 - Valtakatu 23 - Rovaniemi - Telex 37-246

Ulkoilulaki

ULKOILULAKIKOMITEA jonka puheenjohtajana on toiminut maaherra Urho Kiukas ja sihteerinä lainopin kandidaatti, metsänhoitaja Olavi Martikainen, on saanut mietintönsä valmiiksi. Tämä arvokas ja retkeilijöiden kannalta myönteinen teos on saatavana Valtioneuvoston Julkaisuvarastosta.

Komitea toteaa, miten useasti on kovin tulkinnanvaraista ja epäselvää, mitä oikeuksia ns. jokamiehellä on liikkua ja oleskella toiselle kuuluvalla alueella ja mitä velvollisuuksia hänellä on maan omistajaa tai haltijaa kohtaan. Selvät määräykset lain muodossa ovat näinollen erittäin tarpeelliset.

Komitean lakiehdotuksessa annetaan jokamiehelle oikeus LIIKKUMISEEN ja oleskeluun toiselle kuuluvalla metsä- ja joutomaalla, jota ei ole otettu erityiseen käyttöön. Yleisenä käyttäytymissääntönä kuljettaessa metsäalueella olisi, että on vältettävä vahingon tai häiriön aiheuttamista.

Tilapäinen YÖPYMINEN metsäalueella, joka on etäällä asumuksista, on lakiehdotuksen mukaan sallittua ilman lupaa, jolle siitä aiheudu maan omistajalle vahinkoa tahi sanottavaa haittaa tai häiriötä.

Mikäli maan omistaja haluaa kieltää jokamiehen kulkemis- tai yöpymisoikeutta metsäalueella, on hänen saatava kunnallisen viranomaisen hyväksymnen kiellolleen.

TULENTEOSTA on yleisenä sääntönä, että toisen omistamalle maalle ei tulta saa tehdä luvatta tai ilman pakottavaa tarvetta. Poikkeusta tähän sääntöön ei komitea ole katsonut voivan ehdottaa edes eräretkeilijöille.

Ennen kuin tulta sytytetään metsässä, on lakiehdotuksen mukaan maata kaivamalla tai muulla tavoin huolehdittava riittävistä toimenpiteistä tulen leviämisen estämiseksi. Tulta ei saa jättää ilman tarpeellista huolenpitoa ja

Jatkuu siv. 8

Aare Orhanen:

Tunturien maahan tutustumaan

Vasta alun toistakymmentä vuotta olen napariirin pohjoispuolella samoillut, sillä juhannuksen tienoilla 1955 ensi kerran vaimoni kanssa Lapin junassa suuntautui matka Rovaniemeltä Kilpisjärvelle. Heti Rovaniemeltä lähdettyämme etuilin itselleni paikan ohjaajan vierelle, jotta avarasta etulkkunasta saisin mahdollisimman avaran kuvan ja käsityksen tulevista maisemista, ja noin 150 km ajettuamme kaukana etuvasemmalla siinti tunturijono, jossa yksi tunturi näytti olevan kuin hallitsija toisiin verrattuna, ja kun tämän kolossin rinteillä oli valtavia lumilänttiä kuin valkoisia paikkoja, haltioituneena kiinnitin katseeni tähän erikoiseen näkymään, että juhannuksenakin on tunturin kupeella näin valtavia lumilaikkoja — taisin ääneen lausua ihmettelyni, koska kuljettaja valisti, että Ylläs siellä komottaa ja toivottaa ensikertalaista tervetulleeksi Lappiin.

Toinen yllätys vaimolleni ja minulle oli saavuttuamme Kilpisjärven maisemille vähää ennen puoltayötä, kun aurinko paistoi kirkkaasti horisontin yläpuolella. Juhannusaattopäivänä omin nokkineni tutustuin kuuluisaan Saanaan, jonka rinteiltä tuntikaupalla kierreltyäni tulin Siilastuvalle, nykyiseen retkeilykeskukseen. Täällä sain kuulla, että yöllä kello 12 pidetään perinteelliset juhannusyön hiihdot, ja kun näin erikoinen hiihto ja Lapin elämys oli tiedossa ilmoittauduin kilpailujen toimitsijalle Yrjölle, kuuluisalle tunturioppaalle, jonka tällöin ensi kerran tapasin, mutta en suinkaan viimeisen. Kilpisjärvi oli jäässä ja Saanalla paljon lunta, joten hiihto sujui mainiosti. Tunnelmaa lisäsi vielä pilvetön taivas ja aurinko paistoi korkealla Jäämeren yllä. Kahvia keiteltiin ja pahkakupista juotiin aamupuolelle saakka. Ulkomaalaisiakin oli mukana ja pari sveitsiläistä neitosta esitti alppijodlauksia.

Muistoksi tästä osalleni ainutlaatuisesta hiihdosta ja ensi koskетuksestani tunturiin sain kauniin Lapin aiheisen hopealusikan. — En tässä yhteydessa malta olla kertomatta muutamia vuosia myöhemmin osallistumisestani Saanan juoksuun. Sattui näet sillä tavalla, että ollessani ensi kertaa menossa Haltian vaellukselle ja saapuessani Kilpisjärven retkeilykeskukseen päivää ennen vaellukseni alkua, siellä oli alkamassa 8,5 km pituinen Saanajuoksu, perinteellinen sekin. Osanottajia oli kolmesta valtakunnasta, kolmen valtakunnan rajan tuntumassa kun asutaan. Minä tietysti ylivoimaisesti kilpaveikkojen vanhimpana jäin heti alusta alkaen perää pitelemään, mutta kuinka ollakaan, Saanan jyrkkiä rinteitä ylöspäin kavuttaessa saavutin erään ruotsalaisnuorukaisen, joka kovasti palkeitaan puuskuttaen pysähtyi erään jyrkänteen päälle lepäämään; poika lausahti minulle: pärkkele — sitten yhdessä jatkettiin matkaa ja kierrettiin huipulla oleva kiviröykkiö. Alas tullessa poika näytti minulle kantapäitään, enkä pystynyt häntä seuraamaan. Olipa vähällä, etten eräässä kovin kivikkoisessa alamäessä lentänyt nurin niskojani ja suistunut alas polun välittömässä läheisyydessä olleeseen rotkoon, mutta sain kuitenkin sormillani pitävän otteen teräväreunaisesta maakiven järkäleestä. Alastulo olikin mielestäni vaikeampaa ja tasapainotaitoa kysyvää kuin menomatka. Tunnissa ja kuudessa minuutissa juoksun suoritin, mikä osapuilleen riittänee 64-vuotiaalle tunturijuoksijalle. Muistoksi tästä kovasta koetuksesta sain lonkalleni Lapin leukun.

Olen vaeltanut Haltialla neljä kertaa, ja tämä johtui siitä, että halusin ihailla Haltian näkymiä kirkkaalla säällä, ja vasta neljännellä kerralla Haltimuori oli hyvällä tuulella ja antoi auringon helottaa täydeliä terällä yli äärettömän avaruuden. Ensi käynnilläni syyskesällä vajaa kymmenkunta vuotta sitten harhailin Haltian harjanteilla yksinäni sumussa ja usvassa, mutta alhaalla Pihtsuslaaksossa sää oli verrattain selkeää, jonne kompassin avulla hyvin selviydyin. Alkumatkalla seurasin Yrjön porukan mukana Rimmajoelle saakka, mutta lomani loppumisen takia minun oli erottava hyvästä matkaseurasta ja taivallettava omin neuvoin Haltialle ja takaisin Kilpisjärvelle.

Tämä oli ensimmäinen varsinainen erävaellukseni ja sain alkukosketusta Lapin luontoon sekä vaellustovereihin. Eniten minua ihmetytti, kun hennot ja miltei koulutyttömäiset naiset reippaasti ilman nurisematta näyttivät kestävän vaelluksen rasitukset. Tosin antoivat tunnustuksen, että porukan reipas mieliala ja purxuavan huumorin viljely valoivat voimia ja uskoa, että kyllä tästä selviydytään. Itse asiassa käsitykseni mukaan yleensä erämaavaelluksille ei osallistukaan kuin semmoiset henkilöt, joilla on herkkä vastaanottavainen mieli sulautumaan erämaan rauhan suurenmoiseen harmoniaan ja lisäksi aimo annos seikkailun halua voittamaan vaikeudet ja selviytymään ennalta arvaamattomista tilanteista. Tämä selittänee, että vaeltajat tulevat keskenään hyvin toimeen — erämaat ja tunturit kasvattavat samoihin aaltopituuksiin — arkiset huolet ja murheet kun tavallisesti jäävät tyystin tunturien taakse. Ainakin omalla kohdallani vaellesmannin vastuunalaisen toimen huolet eivät ole minua seuranneet lukuisilla erävaelluksillani.

Oma suurenmoinen elämys on kokea talvisaikaan Lapin purku, joskin yllättävät myskyt ovat vaatineet lukuisilta vaeltajilta äärettömiä ponnistuksia sekä henkisesti että fyysisesti, jopa monia menehtymisiäkin on sattunut. Sen takia onkin viisainta pysyä paikoillaan, jos edes jonkinlaista suojapaikkaa on tarjolla yllätyksen sattuessa. Eräänä kevättalvena parin keskipohjalaisen hiihtäjän kanssa hiihtelimme kohti Haltiaa. Saarijärven majalla tapasimme Yrjön johtamassa vaeltajia samaan suuntaan. Kahperus Latnan tienoilla Yrjö neuvoi meitä hiihtelemään yön ajaksi Aslak Juuson turvemajalle Miekon järven rannalle, aivan Anjaloodin itäpuolen katveeseen. Turvemaja oli suojaisessa paikassa ja lisäksi ympäristössä kasvoi matalaa vesakkoa, tunturikoivikkoa. Varsinaisen seurueen vaeltajat suuntasivat matkansa Porajärven pienelle majalle. Aamulla varhain kolmisin turvemajassa heräsimme vilusta hampaat kalisten aivan lumen peitossa ja ulkona vallitsi semmoinen lumimyrsky, etten moista olisi voinut kuvitella. Purkua kesti puolitoista vuorokautta ja olimme kuin hiiret turvemajassa, mutta hyvä näinkin, meillä ei itse asiassa ollut mitään hätää, sillä majassa oli pieni kamina ja lähellä vesakkoa. Kahvia keittelimme ja laitoimme runsaasti voita kuumaan kahviin, ja liekö siitä johtunut, että ei edes yskää saatu vaikka läpikotaisin vilustuttiin. Porajärven pienessä majassa puolitoistakymmentä käsittävä seurue oli kuin silakat suolassa.

Ennen kaikkea on mainittava, että tunturilatulaisten toimeenpanemat talkootyömaat ovat paitsi hyödyllisiä, myös antoisia monestakin syystä. Näissä hommissa saa uusia mielenkiintoisia tuttavuuksia, ja saa huomata, että latulaiset ja sudet kuin muurahaiset uurastavat yhteisen asian hyväksi. Tietääkseni huomattavampia aikaansaannoksia oli Ykin silta Kultalassa. Sillan sittemmin särkivät ankarat kevättulvat, sitä ennen kuitenkin ehdittiin puuosat kyllästää, että kestivät kauemmin kellua kevätvesissä. Sillanrakennustöissä oli koko tunturilatulaisten elliitti ikäsusi Aaroa ja susi Harmajapäätä myöten. Kiilopään padon rakentaminen niin ikään oli melkoinen talkootyö. Mestari Yki oli täälläkin pomona kuten sillanrakennustöissäkin. Ensin laitettiin Kilo-ojaan aiotun padon yläpuolelle sulkupato sekä johdettiin ojan juoksua sivummalle. Laplotöitä tehtiin kovasti, ja siinä erikoisesti kunnostautui Kaisa, joka nakkeli mättäitä ainakin kaksi siinä kun minä sain yhden iroitetuksi lapiolleni. Varsinaisen padon rakentamiseen saunarantaan päästiin vasta sitten kun useampipäiväiset alkuvalmistelut saatiin päätökseen. Viimeistelyvaiheessa jouduin patoaltaan yläpuolelle rakentelemaan jonkinlaista estepatoa pidättelemään sulkupadosta hiljalleen lirisevää vesivirtaa. Täältä käsin oli hauska seurata padon viimeistelytyötä, sillä Donnerwetter — tuli ja leimaus — mestari Yki komensi kuin preussilainen kenttävääpeli padonrakentajia, joiden kuokat ja lapiot heiluivat kuin heinämiesten. Viimeistelyvaihe oli tuokiossa suoritettu ja jäljellä oli enää sulkupadon purkaminen. Pian patolammikko täyttyi ja saunan päälle saatiin lammikossa jo pulikoida.

Omalla tontilla Susi-Kyrössä meillä latulaisilla on toistaiseksi jatkuvasti talkootöitä tiedossa. Hirsimaja siellä on jo käyttökunnossa, ja viimeisten tietojen mukaan ensi kesän aikana olisi savusaunan vuoro. Ehkä saadaan siellä yhdessä syyskesällä ottaa makoisat savusaunalöylyt, toivottavasti vanhat veteraanit ikäsusi Aaro ja susi Harmajapää nähdään silloin Susi-Kyrör saunan lauteilla ottamassa ensimmäiset kylyt, sehän kuuluu asiaan.

Vielä haluaisin mainita, että tukuisat tuntemani tunturilatulaiset, joita on maamme joka taholla, poikkeuksetta ovat reiluja tovereita ,ehka erämaat ja tunturit ovat meissä kasvattaneet lujan yhteenkuuluvaisuuden tunteen, sekä ikäänkuin halua puhaltaa yhteiseen hiileen, josta parhaana todistuksena ovat talkootyöt Lapissa ja avustustoiminta vaatimattomissa oloissa elävien Lapin asukkaiden hyväksi.

Puheenjohtajan merkkipäivä

Nykyaika on kerrassaan ihmeellinen. Nuoretkin miehet yltävät korkeisiin vuosilukuihin, kuten on käynyt Tunturiladun monivuotiselle puheenjohtajalle, ystävällemme Yki Pitkäselle. Hänhän sivuutti 27 9. reippain askelin virstapylvään merkinnältään 60 v.

Yki on luonnonyhtävä ylitse kaiken. Kiintymys luontoon on vienyt hänet tunturien tuuliin sekä tervastulien tuoksiin ja tunnelmiin. Vuosikymmen sitten hän oli vielä varsin tunnettu ahkion vetäjä. Ahkio ei enää liene yhtä mieluisa sinnikkyyden mittausväline, mutta Lapissa hänen on edelleenkin käytävä ainakin kaksi kertaa vuodessa. Onpa into riittänyt oman kalastusmajankin rakentamiseen Inarin erääseen selkäsaareen.

Halu olla ja vaeltaa erämaissa on Ykin kohdalla johtanut laajemminkin vaikuttaviin tekoihin. Työselitykset ja "lujuuslaskelmat" turvekotia ja -kamppeja sekä autio tupia varten, autiotupatyyppien kehittäminen ja autiotupaverkon suunnittelu Saariselälle ja Taka-Lapin huikosen varteen ovat pääosaltaan hänen puhdetöittensä tuloksia. Näihin töihin kuluu myös osallistuminen alustavan suunnitelman laatimiseen Lapin retkeilyolojen järjestämiseksi. Mittavimmiksi saavutuksiksi tällä alalla lienee kuitenkin kirjattava Ykin siltaa koskevat laskelmat ja osavastuu Kiilopään koulutuskeskuksen rakentamisesta. Uusimpia yrityksiä ovat Susikyrö ja tulvan tuhoaman Ykin sillan uudelleen rakentaminen.

Suunnittelun ohella Yki on osallistunut myös rakentamiseen. Lukuisia ovat ne talkooretket, joille hän on saanut työvoimaa mukaan ja jotka hän on johtanut. Sudenpesä Saariselällä, Susikammi Muotkatuntureilla, Morishvein kammi Utsjoen itärajalla, Ykin silta Ivalojoen Kultalassa ja Kiilopään saunapato ovat valmistuneet tällaisten retkikuntien talkootyönä.

Ehkäpä nämä maininnat jo osoittavat, että Yki on Tunturiladun puheenjohtajana mies omalla paikallaan. Hänen toimintansa erämaitten kulkijana ja joukkojensa johtajana on ollut ikäsuden arvon mukaista. Hänellä on harvinainen taito saada toiset innostumaan yhteisiin puuhiin ja auliisti tekemään vaivaakin vaativia palveluksia yhteiseksi hyväksi.

Toivoa sopii, että Yki löytää edelleenkin innostumisen arvoisia työkohteita tunturien tuntumasta ja että hän jaksaa vielä johdatella monta uutta joukkoa luonnonläheisen lomailun virvoittavaan makuun.

BUENO

1/2 kg SÄÄSTÖPAKKAUS

Maultaan täyteläinen BUENO on jaloaromisten Colombia-, Salvador- ja Mokkakahvien sekoitus. Uusi edullinen pakkauskoko — säästö 20 p kilolta. Metallikääre säilyttää aromit käyttöhetkeen asti.

4,72

TERVETULOA E OSTOKSILLE

Kullervo Kemppinen:

SAIVAARA

TUNTURIEN KULKIJAT pitävät mielellään tarkkaa lukua korkeimmista valloittamistaan huipuista. Saariselänkävijät pitävät päätavoitteenaan Sokostia. Pallaksella vierailleva muistaa taatusti käväistä Taivaskerolla. Ja Käsivarren tuntureille lähtevää kiehtoo Haltin kaukainen laki.

Tunturisudeksi mielivän on käytävä ainakin kymmenellä huipulla, johtajasuden arvoa tavoittelevan kahdellakymmenellä, joista vähintään kolmen tulee olla yli tuhatmetrisiä.

Tavallaan tuo kaikki on ymmärrettävää ja luonnollista: mitäpä noista matalammista kumpareista, korkeimmalle on kiivettävä. Siinä päämäärä, josta kehtaa kertoa toisillekin.

Meekojärven kämpältä on mukava matka Saivaaralle. Harva tulee käyneeksi tällä merkillisellä tunturilla, vaikka se on niin lähellä. Retkireitti Haltialle kulkee toiseen suuntaan ja viivytyksiä vältellään. Kannattaa kuitenkin poiketa Saivaaralla. Se on eräs tämän alueen monista näköalapaikoista mutta samalla erikoisimpia tuntureitamme.

SE VAIN tavallisesti jätetään sanomatta, että kovin usein tuo korkein laki muodostuu melkeinpä pettymykseksi. Kukapa ei tätä todeksi myöntäisi — ainakin silsimmässään — kun muistelee, miltä maisema näytti Taivaskerolta katseltuna tai miltä tuntui silmäillä ympärilleen Haltian lakikumpareen saavutettuaan. Ehkäpä tunsit valsua mielihyvää siitä, että olit päässyt perille päämäärääsi. Mutta sitten — suoraan sanoen — hienoinen hymähdys ja olkapäiden kohautus: eipä juuri olisi kannattanut rehkiä, ei ainakaan näköalojen takia. Niitä on nähty paljonkin parempia muilta, matalammilta harjanteilta.

Nimenomaan Haltiatunturin uskon muodostuneen hyvinkin monille pettymykseksi jo kauempaa nähtynäkin. Muistan monen seuralaiseni päästäneen väheksyvän huokauksen, kun olen osoittanut sormellani pohjoisella taivaanrannalla loivasti kaareutuvaa tunturinkupuraa ja kertonut Suomen korkeimman laen siellä kohoavan.

Ja samat seuralaiset ovat olleet valmiit puhkeamaan ihastuneisiin huudahduksiin monen muun — matalammankin — huipun edessä. Tuskin kukaan heistä on kyennyt marssimaan Saivaaran sivuitse kysäisemättä kiinnostuneena:

— Mikäs tuo mukavan näköinen nyppylä on nimeltään?

NIIN TODELLAKIN! Saivaara on jokaisen Haltinkävijän tuttu. Helposti saattavat mielestä pyyhkiytyä paljonkin korkeammat Kahperukset ja Kuonjarvarrit ja monet muut toistatuhatmetriset, mutta kuka on kerrankin Saivaaran nähnyt, muistaa sen kyllä lopun ikäänsä.

Saivaara — saameksi Tsaivarri — on vaatimattomaan 830 metrin korkeuteen yltävä kallionnyppylä Porojärven laakson etelälaidalla, suunnilleen puolivälissä Kilpisjärveltä Haltille johtavaa tavanomaisinta vaellusreittiä. Korkeudellaan ei Saivaara ketään hätkähdytä, mutta sitä tehokkaammin katsetta vangitsee sen erikoislaatuinen muoto. Se on kuin kanto, kuin vanha viittihattu.

Saivaaran yläosa on 70—80 metrin korkeudelta kutakuinkin pystyjyrkkää kalliopahtaa sekä etelä- että pohjoissivultaan. Vaaran laki muodostaa puolen kilometrin pituisen mutta vain muutamankymmenen metrin levyisen kalliotasanteen, jonka reunamilta on upea näköala kaikkiin ilmansuuntiin.

Suoraan etelästä tai pohjoisesta nähtynä Saivaara muistuttaa pitkänomaista arkkua, mutta idästä ja — varsinkin — lännen suunnalta katseltuna se törröttää terävänä sarventynkänä, johon pakostakin kulkijan silmä kiintyy.

GEOLOGISESTI Saivaaran erikoisuus selittyy siitä, että se kuuluu samaan ylityöntöalueeseen, jonka komeimpana edustajana on Saana. Kova tunturiliuskelaatta, joka joskus maankuoren mullistusten aikoihin työntyi luoteesta vanhan peruskallion päälle, ulottui Porojärven laitamille saakka. Vuosituhansien kuluessa on Kahperuksen ja Saivaaran väliseltä alueelta kulunut liuskelaatta pois, mutta pieni pahka siitä on jäänyt jäljelle kuin majakaksi tunturin matkaajalle. Rapautuminen ja kulutus jatkuu tietysti yhä ja aikoinaan Saivaaran muurimainen laki tasoittuu ja pyöristyy säyseäksi kumpareeksi, jossa vain kivilaji kertoo sen syntytarinasta.

SAIVAARALLA asustavat ahma ja piekana, kaksi tunturimaan luonnon aidointa asukkia. Hyvä on niiden siellä majaillakin. Ei ole helppoa niiden linnaa miltään taholta lähestyä, ei ainakaan asukkaiden havaitsematta.

Harva kulkija malttanee Saivaaralle poiketa. On kiire Haltille tai takaisin maantien vartteen, porhalletaan sivu. Onpa paljolta vallalla sellainen käsitys, ettei vaaran ylimmälle laelle olisi pääsyä ollenkaan. Helposti sinne kuitenkin kilpeää vaaran länsilaidalta, vähän käsillä autellen, kallionkoloja myöten.

Miekonjärven punakattoiselta kämpältä on Saivaara mukavasti tavoitettavissa vaikka kumitossuin kulkien. Matkaakin kertyy vain parisen kilometriä ja käynti kannattaa ehdottomasti, erityisten kauniilla säällä illan syrjässä.

Näköalat ovat paljonkin paremmat kuin konsanaan Haltin Suomen korkeimmalta laelta. Poiketkaapa ensi retkellänne katselemassa!

JYTYS

Mukava sissimuona, jolla pääsee pahimmasta nälästään vaivattomasti ja nopeasti rajajääkärien "jytys". Siihen tarvitaan kuppi ja lusikka, kauraryynejä, maitopulveria, hienoa sokeria ja vettä. Keitos sekoitetaan ja syödään pois. Se on taatusti ravitseva "soppa" ja maku on hyvä. Sopii koettaa.

Lumisadetta tai pyryä ennustaa

1 Kun poro ei puhdista lunta pois selästään.
2 Kun näkee unta porosta, tulee talvella lumi- ja kesällä vesisade.

Poutia tulee, kun:

1 tuuli kääntyy myötäpäivään
2 sateenkaari on korkealla
3 ukkonen kovasti jyrähtelee.

Sääenteitä:

1 Minnepäin poro kulkee, sieltä tuuleee seuraavana päivänä
2 Aikoo kääntää tuulen, kun tokka vyöryy myötätuuleen.

Puheenparsia

1 Laiha kun koskenniska
2 Lunta mustempi se ainakin on (vähäpätöinen)
3 Kannonpäähänkusija (huoleton kulkuri)

Mäkärä

— Meillä jokaisella Lapinkiertäjällä on ollut pakko tehdä tuttavuutta Herra Mäkärän kanssa, jos ei oikein sinunkauppoja, niin on jokainen ainakin kuullut, mikä herra tämä Mäkärä on.

— Jos ette ole kuulleet niin sallinette, että kerron siitä, hyvät lukijat.

— Herra Mäkärä on porvalliselta nimeltään Simuliidae. Sen ruumis on pieni ja kiinteä enintään 5 mm:n mittainen, ja sen raajat ovat lyhyet, niin että se muistuttaa enemmän ulkonäöltään kärpästä kuin hyttystä.

— Varsinkin Lapissa ne ovat ihmisten ja eläinten kiusana tunkeutuessaan huomaamatta vaatteiden alle verta imemään. Niiden pistot ovat paljon tuskallisempia kuin hyttysten ja koska niiden syljessä on veren hyytymistä estävää ainetta, saattaa haavasta herua verta pitkän aikaa.

— Herra Mäkärän toukat elävät kirkkaiden purojen ja jokien kiville kiinnittyneinä. Mäkärätoukat pyydystävät ruumiin etupäässä sijaitsevilla viuhkoilla suuhunsa erilaisia pikkueliöitä. Myös koteloitumisen ne suorittavat vedessä, mutta kun kehitys on päättynyt, kotelo nousee pintaan, joten aikuinen voi lähteä suoraan lentoon.

— Mäkärä-herrat ovat levinneet lähes kaikkialle maailmaan. Tiettyinä vuosina on Mäkärä-herrojä ollut tavallista enemmän. Esim. vuonna 1923 niiden joukkoesiintyminen surmasi Romaniassa 16.000 eläintä.

— Toivottavasti tämä pieni kertomus ei vie teiltä, hyvät lukijat, Lapin kuumetta pois, vaan pidätte mielessä lauseen "kerran Lapplin aina Lappiin".

M.

Soudo-ski mk 27:—

Keitin S 200 18:90 täydell.

200 gr rasia mk 2:25

Valaisin Lumogaz mk 40:50

SOUDO-SKI
Suksi paahdin

NESTEKAASU FLYTGAS
Helsinki 17, Meritullinkatu 3

VELI SUNILA:

Pohjois-Ruotsin tuntureilla

Palattuani retkiltä Ruotsin tuntureilta on minulle usein esitetty kysymys: miksi? Eivätkö kotimaan tunturit, oma Lappi, enää riitä? Jollain tavalla tämä kysymys hieman riipaiseekin etelän miestä, jonka lomasuuntana on ollut Lappi jo kohta kaksi vuosikymmentä.

Koska talviretkeni kuitenkin tuntuu itsepintaisesti suuntautuvan uudestaan naapurin puolelle, haluan osaksi selvitykseksi itselleni ja samalla hyödyksi ehkä muille yrittää analysoida tätä kysymystä ja siis painottaa niitä seikkoja, jotka mielestäni tekevät Ruotsin puolen tunturit käymisen arvoisiksi.

Maasto

Jo pikainenkin vilkaisu karttaan osoittaa, että Pohjois-Ruotsin tunturit ovat korkeussuhteiltaan ja karuudeltaan jotain aivan muuta kuin mitä meidän puoleltamme on löydettävissä. Kohtuullisen etäisyyden päässä meistä on siellä löydettävissä todella vaativa tunturimaasto. Ominaista tälle vuoristolle ovat pitkät, maiseman halkovat laaksot ja niitä reunustavat jyrkät vuorten kyljet. Matkaa suunniteltaessa on kartan aina oltava käsillä, sillä siellä ei voida lähteä ajatuksesta: "tuosta yli", vaan vuoriston karuus sanelee kulkureitin.

Ruotsin korkeimman tunturin Kebnekajsen laki on 2.117 m. merenpinnan yläpuolella. Olen käynyt sen huipulla kahdesti talvikelillä. Autiomaja, josta nousu aloitettiin, Singistugan, on laaksossa, joten nousu huipulle merkitsee miltei puolentoista kilometrin korkeuseroa.

Vaikka Ruotsin pohjoinen tunturialue Abiskosta Sarekin mahtavaan vuoristoon vastaa leveysasteiltaan suunnilleen Hetan ja Äkäslompolon väliä, ei siellä ole kuin harvoilla alavilla paikoilla pientä puustoa. Suurimmaksi osaksi on koko alue pelkkää paljakkaa, vuoristo lumiaavikkoa, josta erottuu rosoisia huippuja ja missä voi löytää kilometrisiä ikuisia jäätiköitä.

Olen itse hiihtoretkilläni ajautunut tiettyyn progressioon, yhä karumpi ja karumpi ympäristö on alkanut miellyttää. Aikaisemmin oli hiihtoloma Saarisellällä tai muualla metsä-Lapissa parasta, mitä ajatella saattoi. Sen jälkeen tunsi vetoa käsivarren yläpää-

(Jatkuu siv. 4)

Karttoja lapinkävijöille

Ulkoilukartat

1:100 000 Pallas—Ounastunturi

1:50 000 Halti—Kilpisjärvi, Ylläs, Kaunispää-Kopsusjärvi, Sokosti—Suomujoki ja Ruka—Oulanka

1:25 000 Pyhätunturi, Rovaniemi ja Oulu

Tiekartat

Suomen tiekartan uudet karttalehdet 12 ja 13.

MAANMITTAUSHALLITUKSEN KARTANMYYNTI, Et. Esplanadikatu 10, Helsinki 13, puh. 90-15 811/216, 217 tai 90-660 554.

TUNTURI KUTSUU
reipasta väkeä

Olemme täydentäneet varastoamme Teitä ajatellen
- RINKKOJA, kevyt nailonrinkka ..... alk. 77:50
- LAAVUJA JA LOUE-VAATTEITA ..... alk. 43:—
- Erikoiskankaita, kuten myrskykangas, nailonlaavukangas, telttakankaita ym.

TIEDUSTELKAA LÄHEMMIN
OY. PARTIOTYTTÖJEN KAUPPA
Vuorikatu 6 — Helsinki 10 — Puh. 63 32 85

hän, missä luonnon karuus jo mulstuttaa rajan toisen puolen seutuja. Haltian laella seistessä tavoittaa katse etelässä suurtunturien rajan. Huiput siitä suunnalla alentuvat alentumistaan horisontin siintäessä jo jokseenkin tasaisessa tundrassa. Kun kääntää katseensa muihin ilmansuuntiin, ulottuvat kylmät, särmikkäät huiput kaikkialla silmänkantamattomiin. Tällöin tulee tahtomattaankin mieleen ajatus, että tuollahan vasta on hiihtäjällä tilaa.

Norjan korkeimmat tunturit ovat Jotunheimissa suhteellisen etelässä. Leveysasteiltaan noin Tampereen korkeudella, ja lisäksi seudulla, jossa vuotuinen sademäärä on valitettavan runsas. Ruotsin korkeimmat tunturit osuvat taas pohjoiseen ja alueelle, jossa maaliskuun lopun ja huhtikuun alun kauniit ilmat ovat yhtä yleisiä kuin meidän puolellamme.

Monilta Pohjois-Ruotsin tunturihuipuilta avautuu ainutlaatuinen näköala. Esim. Kallaktjokko ja Rapaktjokko, Suorvajauren ja Teusajauren välissä, ovat suurenmoisia näköalapaikkoja. Pohjoiseen avautuu Tjäktjavagge, jyrkkien vuorten välinen peninkulmainen laakso, jonka leikkaavat lukuisat itä-länsisuuntaiset laaksot, kuten Ladtjovagge ja Singisvagge. Ne näkyvät yhtä selvästi kuin Kalevankadun poikkikadut Tornin yläkerran ikkunoista. Lounaassa kohoaa mahtavan massiivisena Akka, 2013 m, josta viime talvinen matkakumppanini ei viimeisenä hiihtopäivänä Rapaktjokon huipulla seistessämme saanut katsettaan irti vaan nyrkkiä puiden toistuvasti vakuutti senkin päällä vielä käyvänsä. Akan takana täyttää horisontin Sarekin alueen kolmannelletuhannelle metrille nousevat huiput.

Kebnekajsen huipulta ei maisema suinkaan ole yhtä herkullinen. Joka ilmansuuntaan avautuva näköala on silmänkantamattomiin särmikkäitten tunturinhuippujen peittämä. Kiintoisa näky on etelähuipun pohjoispuolella: suoraan jalkojen juuressa n. 600 m. alempana avautuu etelä- ja pohjoishuippujen välisen kapean kannaksen molemmilla puolilla melkein kymmenen kilometrin levyinen ikuinen jäätikkö.

Autiomajat

Pohjois-eteläsuuntaan kulkee Abiskosta Ammarnäsiin 430 km:n pituinen eräreitti Kungsleden. Tämän varrella ja lukuisasti myös mukavien syrjähyppyjen päässä molemmilla puolilla on Ruotsin matkailijayhdistyksen ylläpitämä autiomajaverkosto.

Autiomajat ovat tilavia ja loistavasti varustettuja. Kesällä niissä on viileskettä, mutta talvella jopa pääsiäisen aikaankin saa useimmiten majailla yksin talossa, johon sopisi hyvin viisikymmentäkin vaeltajaa. Majat ovat täydellisesti kalustettuja, keittovälineet ja astiat mukaanluettuina. Niissä vallitsee ainutlaatuinen järjestys ja siisteys. Edellinen kulkija on jättänyt majan kuin suussiivouksen jäljiltä. Keittiön seinäkaapissa on jokainen esine sille varatulla paikalla, niin että mieleen tulee lähinnä järjestys alokkaan kaapissa ennen tupatarkastusta. Jopa huovissa lukee, kumpi puoli on ylä- ja kumpi alapää.

Olen kuullut paljonkin arvosteltavan tätä autiotupien täydellistä välineistöä. Erinomaisuudessaan se kuulemma on omiaan poistamaan mielestä eräretkiromantiikkaa. Omasta puolestani en voi yhtyä näihin arvostelijoihin. Erähenkisyys ei mielestäni kärsi hyvin varustetuista autiomajoista sen enempää kuin turvallisista ja kunnollisista hiihto- ja retkeilyvarusteistakaan. Kun tulee pitkän päivätaipaleen jälkeen uupuneena uuteen majaan, on mukava laskea rinkka selästään puhtaalle, lakatulle lattialle tietoisena siitä, että erinomaisen nopeasti lämpiävän kaminan vieressä on laatikollinen valmiita halkoja ja keittiön pöydällä nopeasti sytytettävä sprilkeitin, josta saa kuumat sopat, ennen kuin on ehtinyt edes vaatteitaan vaihtaa. Ennen kaikkea ovat Ruotsin Matkailijayhdistyksen autiomajat niin tilavia, että järjestetyn eräretkiseurueenkaan majaan saapuminen ei riistä väsyneeltä matkaajalta mahdollisuutta nukkua kunnollisella petillä. Onko herraskaista, kun pitää tätä hiihtopäivän jälkeen parempana ratkaisuna kuin lyhyttä torkahtamista pienen, ylikansoitetun autiomajan muhkuraisella lattialla, pää kynyksellä, tavaroita ympärillä sikin sokin ja vieressä nukkuvan poninhäntä suussa?

Eräs piirre, joka naapurin puolella nykyään pistää silmään tai ehkä mieluiten korvaan, on lumikiitäjien lisääntyvä käyttö. Lumikiitäjien jäljet risteilevät siellä täällä autiomaassa ja vastaan voi laakson pohjalla tulla vaikka valkotakkinen esivalta virantoimituksessa kiitäjällä huristaen. Saattaa tuntua hieman ankealta, kun illan suussa uupuneena majalle hiihdellessään kohtaa portaalla lumikiitäjämatkaajan, joka on juuri nostanut matkatavaroistaan muutaman olutpurkin ja niitä puhkoessaan roiskauttaa kaljasuihkun väsähtäneen tulijan silmille. Toinen asia tietysti on, että meilläkin kulkee kehitys pelottavaa vauhtia saman suuntaan, eikä varmaankaan kestä kauan, ennen kuin useammin ja useammin erämaan rauhan rikkoo kurujen seinämistä kaikuva repivä moottorin ääni.

Jokunen reittiehdotus

Pohjois-Ruotsi on etelästä tulevalle hankalan taipaleen takana. Junalla matkustava pääsee aamulla Haaparannasta lähtevällä lättähatulla Bodeniin, josta voi vaihtaa Nordpileniin, Tukholman ja Narvikin väliseen junaan. Se pysähtyy iltapäivällä Abiskon tunturihotellin asemalle, missä voi hypätä pois. Ellei suuri tunturihotelli yösijana miellytä, voi välittömästi lähteä taipaleelle Kungsledeniä etelään ja päästä hyvin lähimpään autiomajaan vielä ennen iltaa. Kungsledeniltä sopii mainiosti poiketa esimerkiksi Alesjauren autiomajan kohdalla, mistä noin 1.000 metrisen satulan ylittämällä pääsee Vistasjaaksoon. Täällä tarjoaa Vistastugan erinomaisen yöpymismahdollisuuden, minkä jälkeen voi palata Kungsledenille useitakin poikittaiskuruja pitkin. Helppokulkuisin niistä kulkee särmikkään Nallon eteläpuolitse, jonka kurussa on myös kesäasumiseen tarkoitettu Nallostugan. Kiertämällä Kebnekajsen tunturiryhmän länsipuolelta tullaan Ladtjovaggeen, jota pitkin voi kulkea itään päin ja päättää reittinsä Nikkaluotkaan, josta talvisaikaan on maantieyhteys Kiirunaan.

Autolla matkaava pääsee nykyään ajamaan pitkälle sisälle tunturimaahan. Ruotsin Vattenfallstyrelsen on vetänyt uuden kestopäällystien Porjuksesta aina Stora Sjöfalletiin. Tien loppupää on toistaiseksi sallittu vain valtion autoille, mutta sitä myöten pääsee kuitenkin Viettasiin asti, minne auton voi jättää uudelle huoltoasemalle. Täältä on Vakkotavaren autiomaja hiihtäen tavoitettavissa. Sieltä voi mainiosti suunnata kulkunsa pohjoiseen Teusajauren ja Kaitumjauretn autiomajojen kautta Singistuganiin ja Kebnekajsen tuntumaan. Voi myös hiihtää suoraan länteen Norjan rajalle ja miksei yhtä hyvin yliikin, jos aikaa riittää. Majoista ei ole täälläkään puutetta ja valittavana on jokseenkin lähekkäin sijaitsevat Akkastugan ja Ritsemjokk. Edellisestä voi kääntyä etelään Sarekin alueelle ja Padjolantan välimaille Kisuriksen ja edelleen Lodjejokkin majoihin ja jälkimmäisestä pohjoiseen Norjan rajan pinnassa olevaan Sitasjauren autiomajaan. Kaksi normaalia päivätaivalta veisi sieltä jo Atlantin rantaan.

Kartat

Kuten ajatella saattaa, ovat tämän alueen kartat erinomaiset. Valittavana on kaksi sopivaa sarjaa, yleisesikunnan julkaisema Svenska Fjällkartan 1:200.000 ja topograafinen kartta 1:100.000. Edellinen on mielestäni täysin riittävä, ja sen etuna on, että tavallinen retki mahtuu yhdelle karttalehdelle. Siinä on merkitty kiitosta ansaitsevan selvästi autiomajojen laatu; kartan perusteella tietää, onko maja täysin varustettu, vain kesäkäyttöön tarkoitettu tai lukittu yksityismaja. Jälkimmäinen on yksityiskohtaisin ja selväpiirteisin kartta, minkä retkeilijä ,voi vaatia.

Tuli vastaan karhu

Aivan tavallinen liikennetapahtuma ei ole se, että retkeilijäjoukko törmää karhuun. Näin tapahtui kuitenkin Saariselällä vastikään, kun Aulis Sihvon johtama Suomen Ladun eräretkeilijäjoukko oli samoamassa Lankopään rinnettä. Akkinäinen pakoon pinkaisu puolin ja toisin vältti selvän yhteenajon. Aulis Sihvo kertoo itse tapahtumasta näin:

Karhu, Mesikämmen, Metsien kuningas, Otso, Nalle ... Karhulla on monta nimeä, mutta jos se astelee polulla vastaan, on sen nimi helposti Herra jestas ...

— Eräretkemme oli ihan tavallinen vain, mikäpä muu se voisi olla. Reipasta huumoria vain ja yhden miehen matkassa kuusi tyttöä. Taisi alkumatkassa joku leuhkiakin, että näkisi nyt edes vaikka petoja.

Taajostuvalta lähdettiin sitten jänkää survomaan, Kulasjokivartta mentiin ensin Mäenteiksen veistokselle ja siitä suora suunta Tammukkalammelle. Olimme huilauspaikassa panneet sadevaatteet ylle, kun oli hiljakseen ruvennut satamaan. Tuuli oli sivuvastainen. Se tuli kai vähän oikean puolelta.

Taivalsimme pitkän rupeaman ilman taukoa ja nousimme Lankopään sivua ylös vasemmalta. Olimme kai vähän ajatuksissamme itse kukin. Kaikki kai jo vähän odottelivat taukoa. Itse ainakin silmäilin mukavaa taukopaikkaa. Eeva-Liisa Saastamoinen kysäisi siinä, että mikähän tunturi se tämä on ja vastasin siihen, että Lankopää. Juttu keskeytyi. Joku tytöistä sanoi hätäisesti:

—Herrajestas karhuja!

Siinä oli todella karhuja viidenkymmenen metrin päässä.

— Sillä on pennut, se on vihainen!

Samassa emo nousi jo kahdelle jalalle, löi kämmenet yhteen ja karjaisi. Se syöksyi arviolta kymmenen metriä meitä kohti ja myivi tullessaan.

Samassa se vei pentunsa, joista toinen oli puussa ja toinen härnäämässä maassa, rinnettä alas suuntaan, josta olimme tulleet. Toinen pennuista jäi iähdössä pikkuisen matkaa ,mutta pääsi sekin pian emon perään.

AULIS SIHVON "KARHURETKELLÄ" olivat mukana Eeva-Liisa Saastamoinen Iisalmesta, Mirja Parvikko Kuusankoskelta, Terttu Koskelainen Helsingistä, Riitta Husso Iisalmesta sekä Pirkko Rusi ja Meeri Paakkanen Simpeleeltä.

Saimme kaikki pakokauhun. Syöksyimme rinkat selässä karkuun. Toiset heittivät kantamuksensa siihen liukkaammin pois päästäkseen. Millään ei ollut vähään aikaan mitään järjestystä. Kukaan ei sentään huutanut ääneen, paitsi se karhu, niin kuin jo sanoin. Jokainen suhahti suuntaansa.

Eeva-Liisa Saastamoinen oli siinä minua lähinnä ja kysäisi, että mitäs nyt? Ja siihen minä kilreissäni tulin vastanneeksi, että taisipa tulla viimeinen retki. Oli se vähän hassusti sanottu, mutta ei sitä siinä huomannut.

Terttu Koskelainen otti kai koko kiireen rauhallisemmin ja jäi rinkkansa alle kontilleen. Huutelin sitten tyttöjä yhteen ja kuulin:

— Nyt ne menevät pois!

—Tulevatkohan uudelleen?

— Missähän isäkarhu on?

— Ei se ole samassa sakissa!

Simpeleen tytöt Meeri Paakkinen ja Pirkko Rusi olivat hiljaisija ja miettivät, että m'tenkähän saataisiin rinkat tuolta takaisin:

— Tule Aulis mukaan!

Mutta Riitta Husso kävi ensimmäisenä vitsailemaan:

— Ottakaa nyt kuvia!

Riitalla oli itselläänkin kamera, mutta ei kenenkään mieleenkään tullut kuvien otto. Minunkin vatsani päällä oli kallis kaitafilmikamera, mutta ei ollut sillä hetkellä vieteriä filmata. Ei pysynyt kamera käsissä. Yhteiseksi suruksemme jäikin, että jäimme ilman filmiä, kun kenenkään sulakkeet eivät antaneet myöten ruveta kuvailemaan. Sitten kaikki totesivat, että retken johtajalla tulisi olla pyssy.

— Ei pikkuluikulla mitään tee. Pitäisi olla vähintään hirvikivääri, mutta se painaa vietävästi. Eikä leukupelillä ole asiaa karhun kanssa. Sillä tuskin saa nahkaan reikä.

Olikin otettava vain ilolla vastaan tämä erikoinen erämaaelämys, joka päättyi niin onnelliseella tavalla. Sanotaan, ettei karhu vihainen ole, jollei sitä härnää. Tässä meidän tapauksessamme tilanne olisi voinut olla toisin pentujen takia, jos olisimme huomaamattomuuttamme tulleet liian lähelle petoa.

Kun taas olimme saaneet rinkat selkään, ei tarvinnut taukoja ehdotella ennen Tammukkalampea ja Tammukammia. Sitten se kyllä ilo alkoi. Jokainen vitsaili taas kuin ennenkin. Matkaa tehtiin 212 km eikä nähty muita petoja. Olimme seuraavan yön laavussa sateen vuoksi, mutta kaikki olivat ihan rauhallisia. Vitsikästä oli, kun lähdin yksin jatkamaan johtajasuksenkkiä Snellmanille ja sitten takaisin tekemään sadan kilometrin lisälenkin, että jokainen riekon lentoon lähtö jalkojen juuresta sai minut hihkaisemaan. Lapissahan lintuja on niin paljon, että niihin kompastuu.

Otin leirikirveen käteeni ja kuljin eteenpäin. Arkuus oli saatava pois ja lähtihän se.

KILVAN KESTÄÄ SUOMALAINEN

SUSIVIHKIÄISET
marraskuun 4 pnä

Kuten etusivulla "seisoo" pidetään tämänvuotiset tunturisusien vihkiäiset marraskuun 4. pnä Dipolissa. Lippujen ennakkomyynti Suomen Ladussa, Korkeavuorenk. 25 Hki 13. Osanottajamäärän runsauden vuoksi liput ostettava ennakkoon. Bussit Otaniemeen lähtevät linja-autoasemalta laiturista 56 klo 18.05, 18.30 ja 18.55 (linjatunnukset 2 ja 2M). Susilounas on perinteelliseen tapaan vihkiäisiä seuraavana päivänä eli 5. 11. klo 13 rav. Sillankorvassa. Viulut maksetaan paikan päällä.

Tunturisusiksi ja johtajasusiksi pyrkivien on lähetettävä anomuksensa Tunturiladun toimistoon, Korkeavuorenk. 25 Helsinki, lokakuun 15 päivään mennessä. Anomuksia varten on saatavissa kaavakkeita, joita voi noutaa joko Suoden Ladun toimistosta tai paikallisilta tunturikerhoilta. Omalle paperillekin tehty anomus pätee.

J. HEIMONEN

MARCELLO MAKAROONI!

Kun viime syksynä aloimme suunnitella hiihtoretkeä Värriötunturin maastoon, sai se lisäväriä Latulehdessä olleesta V. Kauton kirjoituksesta rinkkapulkan erinomaisista kuljetusominaisuuksista. Kirjoituksessa mainittua mallia löytyikin sitten asianomaisista liikkeistä.

Koska aikaisemmilta vaelluksilta tiesimme maaston niillä "nurkilla" olevan suurimmalta osaltaan suhteellisen helppoa kulkea, päätettiin pulkkia vetää yhdellä aisalla.

Minun tekemäni aisa oli kahdesta metrin mittaisesta BUC-muoviputkesta valmistettu. Paksumpi oli noin 20 mm:n vahvuinen ja ohuempi mahtui juuri passelisti paksumman sisään. Ohuemmasta katkaisin 2—3 sm:n pätkän, jonka liimasin paksumman putken sisään noin 6—7 sm:n päähän päästä. Tämä toimi toppana ettei putket menneet sisäkkäin jarrutuksissa ja aisan voi taittaa tarvittaessa vetämällä, pulkan veto tapahtui yksinomaan narun varassa, joka oli pujotettu aisan sisään.

Jo Nuuksiossa suoritetetussa "kenraaliharjoituksessa" ihmetytti taivaltamisen helppous, vaikka painona olikin lapinpakkauksen verran maamme suurimman levikin saavuttanutta aikakausilehteä.

Silloin vedettiin pulkkaa, jossa oli toinen rinkka ja toinen vetäjän selässä, vetonaru kiinnitetty sen pohjarautaan sulakenarulla, joka olikin tarpeen pulkan lähtiessä sivurinteessä liitämään sivulle, ja tietysti pensaan taakse, minun jatkaessa matkaa. Tästä sain aatteen, että aisa on saatava sivusuunnassa jäykäksi pulkkaan nähden, ja silloin pulkka seuraa hiihtäjää vaikka tämä tekisi mutkiakin.

Niinpä valmistin jäykästä langasta haarukan, jonka työnsin aisaputken sisään ja haarat kiinnitin pulkan keulaan. Se salli pulkan seurailla maastoa ylös—alas suunnassa, mutta oli jäykkä sivusuunnassa. Tosin aisa osoittautui liian notkeaksi pulkan painaessa myötäleissä päälle se taipui kuin makaroni, ja valmoväki risti sen yllä olevalla otsikolla jo vaelluksen alkuvaiheessa, ja jota lempinimeä se on kantanut siitä lähtien. Tuskin unohtuu seuraaviin lumiinkaan mennessä.

Kun se kannettava rinkka painoi sieltä ja hiersi täältä laskin senkin kuorman päälle ja vedin vyöllä, ja ah kuinka kevyesti se tulikaan, rupesin silloin suunnittelemaan valjaita ja päädyin pitkään "vyöhön", jonka kiedoin ympärilleni seuravasti: solkipää jäi kuten vyösä vasemmalle vyötärölle, toisen pään pujotin selän takana vetonarun päässä olevaan suurehkoon metallirenkaan lävitse, oikean olkapään yltse, metallirenkaan läpi vasemman olan yli, renkaan läpi oikealle vyötärölle ja edestä kiinni kuin vyö! Sitä ei toki joka kerran tarvitse pujottaa, jos ei heitä sillai pois, että purkautuu, solki vain auki ja pois kuin reppu.

Kaverilla oli vanhasta partiovyöstä tehdyt, olkaimet vain lisätty, sekä kätevä lukkolaite vetonarun päässä, niin ettei aina tarvinnut valjaita riisua kun asioille lähti.

Näillä "eväillä" sitten vaelluksemme alkoi, mutta sehän on jo eri tarinaa.

Aisan täytyy vain olla kyllin jäykkä, samoin alapäästä jäykästi pulkkaan kiinnitetty sivusuuntaan nähden. Meidän porukan toisessa pulkassa oli kyllin tukeva aisa, mutta alhaalta hervoton. Värriöltä, loivaa alamaata laskettaessa, se oli joka puun takana ja sulakkeita katkeili jatkuvasti, minulle taas se taival oli koko retken helpointa, senkuin antoi mennä vain. Tosin minunkin pulkka erehtyi kerran (liian notkean aisan ansiosta) menemään puun väärälle puolen, ja arvata saattaa kuinka siinä silloin kävi koska en koko vaelluksen aikana käyttänyt sulaketta, kyllä siinä silloin oli suksen pohjan katsojia, että milaista voidetta käytän, ja hyvinhän ne siinä näkyivätkin pohjat taivasta kohti.

Kun sitten kahvitauolla laitettiin toiseenkin pulkkaan oksanhaarukasta tuki, muuttui kulku helpommaksi, ja parin kilometrin hiihdon jälkeen kaveri kehui sen olevan estepelin muihin villakoiriin nähden. Taitaapa se haarukka olla vieläkin kunniapaikalla piirongin päällä?

Paha haitta on yhdellä aisalla vedettäessä: Pulkka on ylen arka kaatumaan. Kuorma on peitettävä hyvin, että lumi ei pääse kasteleman tavaroita ja sidottava lujasti, sillä muutaman kerran kuorma meni kaksi — kolmekin kertaa ympäri.

Täytynee seuraavalla kerralla laittaa Kihlbergin Paavon patenttiaisat.

Niillä pitää kuorman pystyssä! Sekä jättää rinkat pois, ja pakata tavarat pelkään pulkkaan, sillä kyllä ne lyhyet, vaikeammat maastokohdat voi sitä perässäänkin kiskoa, ei se ole kantamista vaikeampaa.

Kokemus: Ei koskaan enää kantamusta talvivaellukselle!

OSTA
suomalaista
se on kaikki
KOTIINPÄIN!

JUSSI LAGUS POISSA

TUNTURILATU on menettänyt yhden uskollisimmistaan. Ikäsusi — JUSSI oli se pitkospuu, joka yhdistyksessämme toimi yhdistävänä eri ikäluokkien välillä.

Me kansanvaeltajansa muistamme hänet monilta kesä- ja talvitunturiretkiltä vaatimattomana ja kumppaneitaan huomioivana tunturisusiveikkona, jonka aktiivinen toiminta johtokunnan monivuotisena jäsenenä ja varapuheenjohtajana on ollut suuriarvoinen.

Hiljaisin muisteluksin saattelemme hänet ikituntureilleen . . .

■ ■ ■

Dipl.insinööri Juho Jouko Lagus kuoli 27. 8. lyhyen sairauden jälkeen Helsingissä. Hän oli syntynyt Iisalmen Peltosalmella 20. 3. 1904, *tuli ylioppilaaksi Helsingin* Normaalilyseosta ja valmistui maanmittausinsinööriksi Teknillisestä Korkeakoulusta v. 1929.

Toimittuaan useita vuosia insinöörinä Maanmittaushallituksessa sekä kenttämittauksen assistenttina Helsingin yliopistossa ja Teknillisessä korkeakoulussa hän siirtyi v. 1935 toimitusinsinööriksi H:gin lähipitäjiin. Hän osallistui myös Kuusamon—Sallan rajankäyntiin v. 1940 ja toimi Karkkilan maanlunastuslautakunnan puheenjohtajana vv. 1945—1949. Talvisodassa hän palveli tykistäsä Laatokan koillispuolella ja jatkosodassa Karjalan kannaksella. Sotilasarvoltaan hän oli kapteeni, ja hänelle oli myönnetty mm. Res.-ups. liiton kultainen ansiomerkki. Ins. Lagus oli nuoruudessaan kilpahiihtäjä ja suunnistaja ja eräretkeily ja tunturihiihto kuuluivat hänen harrastuksiinsa.

Olinhan siellä minäkin!

Dipolissa vietettiin susivihkiäisiä. Siellä oli mielenkiintoista uutta, ja vanhoja muistoja herättävää ohjelmaa.

Jo itse Dipoli on kuin "pienessä sievässä" tehty, jyhkeä monumentti.

Edeltäpäin olin elätellyt toiveita, ja retki "kamraatilleni" Pekalle maininnutkin, että minusta taitaa tulla se viidessadas susi. Kun sitten Antero siellä peräkamarissa piti kenraaliharjoitusta ja mainitsi siitä tulevan historiallisen tapauksen "tuplahokmanneineen", alkoi minua jo vähän "jänistää", mutta onneksi siinä kävi kuin entiselle flikalle, että vierestä vietiin.

Mielenkiintoinen oli Grönlannin retkikunnan filmi- ja selostusesitys ikuisen lumen- ja jään maasta.

Samoin monen tätä "tautia" potevan innoittajan, etten sanoisi esi-isän Kullervo Kemppisen esitelmä. Sillä osaksi hänen kirjojensa ansiosta on minunkin hulluuteni.

Mutta eniten mieltäni sykähdytti ja vanhoja "haavoja" aukoi kenraali Oinosen selostus Lasten ristiretkestä ja silloisesta joulusta, ja olosuhteista.

Kuten kenr. Oinonen mainitsi, oli kuin olisi kaksi eri maailmaa, vain Muonionjoki välissä. Se on minunkin elämäni yksi mieliinpainuneimpia muistoja, kun katselimme pimeältä Suomen puolelta Ruotsin valoja. Ensin käväisi mielessä kuva, että "kuinka ne noin uskaltaa", ennenkuin käsitin heidän elävän rauhan maassa.

Se oli sykähdyttävä näky jo useamman vuoden pimeyteen tottuneelle nuorukaiselle. Suomen puolella vallitsi pimeys ja kaiken hävittävä sota, ainaisine varuillaan oloineen. Ruotsin puoli kylpi valomeressä, rauha vallitsi ja ihmiset liikkuivat vapaasti!

Silloin eivät Neljäntuulentien tunturit erikoisemmin mieltä nostattaneet, olivatpahan vain tavallista suurempia "mäkiä".

Ehkä siihen vaikutti silloiset olosuhteet, mutta suurin vaikutus lienee ollut sillä että syntymäkotini sijaitsee korkealla mäellä, josta näkyy peninkulmittain keskisuomalaista metsä- ja järvimaisemaa.

Monta kertaa haaveilin lähdöstä katsomaan millaiseksi Lappi on jälleenrakennettu melko perusteellisen häviytyksen jäljiltä, kunnes sitten eräänä juhannusaattona valkeni se päivä jolloin "körötellimme" nelostietä kohti Ivaloa. (Neljäntuulentie on vieläkin "uudistamatta", mutta ensi kesänä, jos luoja sen suo.)

Kun Nattaset alkoivat näkyä kesäyön hämärässä tuntui jo vatsassa tyhjälle. Vaellettuamme kaksi tuskan päivää Raja-Joosepista Muorran ruoktulle ja ihailtuamme Tiyhtelmä kurun kauneutta ja Lumikurun omenapuutarhamaisuutta, saavuimme Sihverin lakopään satulaan josta katselimme lumoutuneina edessämme avautuvaa näkymää! Tuossa Reutu ja Vongoira tunturit vasemmalla, Siulanpää oikealla, niiden välistä avautuu rannaton erämaa, jossa jokiuomain kuusikot piirtelevät tummia juoviaan kangasmaiden vihreään männikköön, aapasoiden laikuttaessa heleämmän vihreällä melkein keltaisella värillään tuolla taasempana, kaiken sulautuessa horisontissa tummenevaan sineen.

Tuolloin ei vielä osattu aavistaakaan, että jo seuraavana kesänä tulisimme "rämpimään" halki tuon erämaan ja Kemijokivarsien soiden.

Mutta sehän on jo toinen luku.

Silloin tuossa tunturin satulalla tuntuivat padot aukeavan ja mielen täytti tyyni rauha.

"Tällaista sen maiseman olla pitää josta minä pidän", selittelen toisille tunteitani salaten.

Vongoiran jokivartta kulkiessamme odotin näkeväni karhun, niin voimakas erämaan lumous siellä huokui. Joka kerran kun tuon jokikurun muistan soi mielessä myös laulun sanat "Koski pauhaa ja korpien kuuset ne soi, omat sinfoniansa niin kummat", ja mielen täyttää ajatus: Tuo säkeistö on tehty juuri tuota jokikurua ja ympäröiviä tuntureita ajatellen.

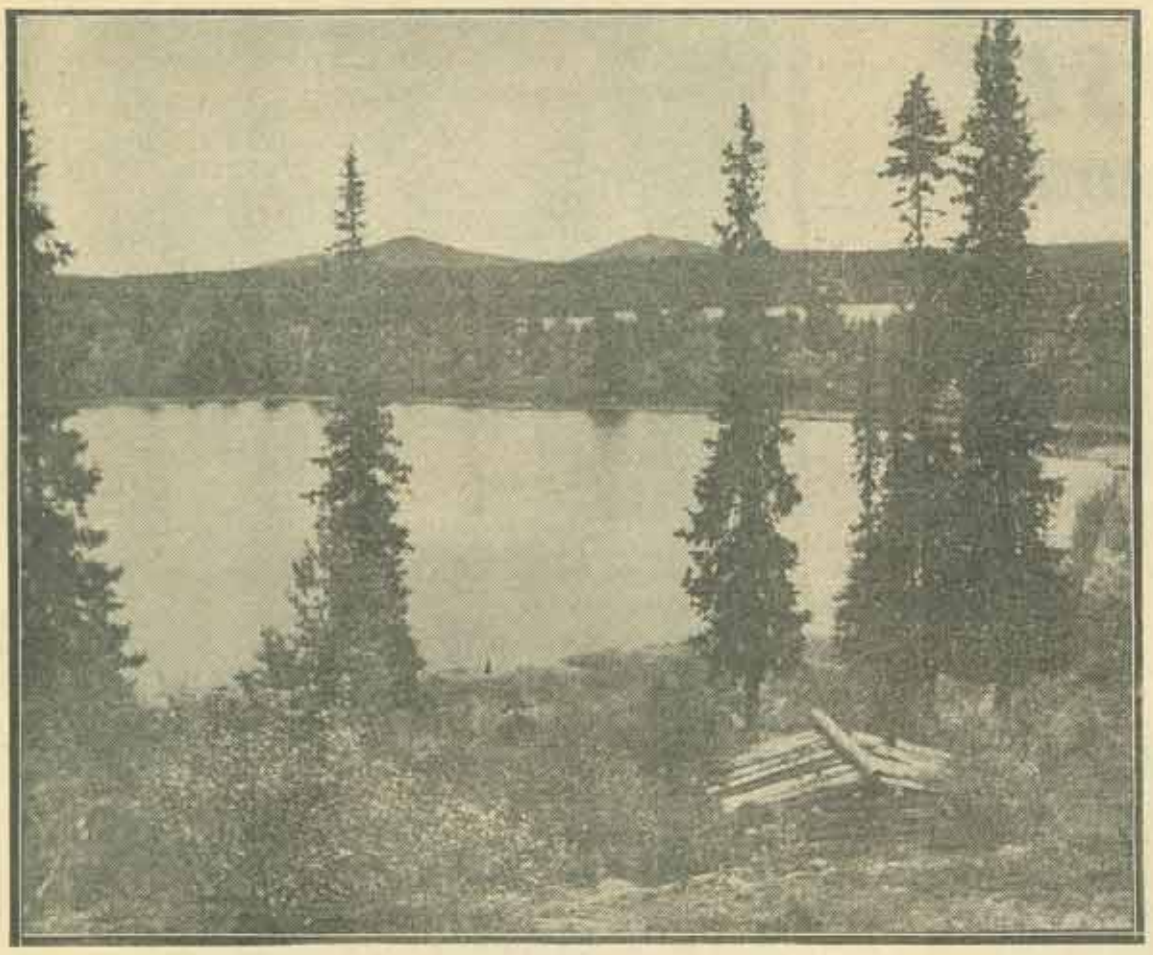
Raappanan kämppä on sentään yliveto, jollei majoiteta koko "komppaniaa". Jo paikan siisteys houkuttelee tekemään talousmenot takapihalla.

Vietimme siellä kaksi nautinnollista kahvihetkeä, eikä nautinnollisuus johtunut yksinomaan kahvista. Kiitos Aaro!

Kun sitten retkemme päättyi, tuntui "kivalle" päästä "ihmisten ilmoille", mutta kun oli kulunut pari kolme viikkoa alkoi tuntua kuin olisi jäänyt jotain Saariselälle.

Sen jälkeen, aina kun Paljakan näkee, oli se sitten rakkainen tai lumen peittämä, tuntuu "vatsatauti" uusiutuvan, eli "vatsanpohjasta niin oudosti riipaisee"!

TOPI

Saariselkä, Kopsuslampi, Nattaset ja kämppä.

Saariselälle paljon uusia kämppiä

Kohta ei Saariselälle tarvitse viedä enää mukanaan telttaa. Sinne on ilmaantunut äkkiä koko joukko uusia kämppiä ja jokin erityinen yhtiö rakentaa sinne kokonaisen 35 talon kämppäkylän, joka siirretään häviävästä Sompiosta, kunhan ehditään. Laanilan retkeilykeskus laajentaa ja Suomen Ladun kurssikeskus pyörii täyttä päätä. Tiloja tulee olemaan, kunhan vain ilmaantuu käyttäjiä.

Vielä puoli vuosikymmentä sitten oli Saariselällä kämppiä Kiilopäällä ja Rumassakurussa, oli Taajostupa, Suomun Ruoktu, Kopsuslampi, Kopsusluola, Lankojärvi, Snellman, Padagova, Siulan Ruoktu, Iso-oja, Ahvenjärvi, Sudenpesä, Luiro, Raappana, Muorravaarakka jne.

Parin vuoden kuluessa on kämppää tullut kovasti lisää. Luirojärvellä on melkein kämppäkylä saunoineen kaikkineen. Sitten on muualla uutta kämppää vaikka kuinka: Porttikoski, Luulampi, Rautulampi, uusi Suomen Ruoktu, Tuiskukuru (Immon kammin vieressä), Tyyrioja (Jaurujoella), Rusinakaltio (Yläkiertämäjärveltä lähtevän puron ja poroaidan yhtymäkohdassa), Anterimutka, Siulaojan kämppä, Hammaskuru ym.

Terveiset SUSIKYRÖSTÄ

Viikon loma, 30. 4.—6. 5. 1967, antoi kaikkea sitä, mitä LAPPI parhaimmillaan lantalaiselle tarjoaa;

— RAUTAISET hanget
— tunturipurojen heläjävää sollnaa
— järven jääpeitteen kumeaa rauontaa
— havupuiden voimakasta kevättuoksua nousurinteissä, joissa vähäisetkin vaateparret ovat liikaa auringon sädehtiessä lämpöään
— vitivalkeiden kerojen piirtymät pehmeän sinitaivaan alla poutapilvien vaeltaessa valoja varjoleikkiä lisäävinä
— s u u r t a hiljaisuutta porojen hakeutuessa pälville vasomisajan lähetessä —
— v a l k e i d e n öiden salaperäisyyttä aurinko laski Outakan taa klo 21.20 ja heräsi "linja-suoralla" klo 3.20
— VIIHTYISYYTTÄ kämpän kodikkuudessa kaminan lämmittäessä ateriointiajan lähetessä ja kynttilän valaistessa hämärää pirttiä iltamuistelusten aikaan.

Vietimme unohtumattoman hiihtoloman päivämatkojen vaihdellessa 15 kilometristä 40:een!! Näimme lähimaisemat joka puolelta. Viikkoon mahtui vain yksi puolipilvinen poutapäivä — muina päivinä p a i s t e l i aurinko.

Kämpän viihtyisyyttä lisäsi tietenkin hyvät patjat. Kamina on m a l l i k a s! Vedenottopaikkakin osui kämpästä vähän vasemmalle rantatörmään pulpahtelevaan kaltioon ... nousu täyden ämpärin kanssa oli tosi kuntoa kokeilevaa, m u t t a —

· Naapurimme olivat jo jättäneet majansa, mutta Arvo hoiteli talonpitoa ja saimme tervetulleen sauna-kutsun — Kiitos, löyly oli hyvä ja pesumahdollisuus satumaista. (oma saunammehan rakentuu vasta ensi kesänä).

Oskaria ja Ilmaria kävimme t i e t e n k i n jutustamassa. Pääsimme menomatkalla pikkuautolla miltei perille ja tulomatkalla poromies ajeli varusteemme — me hiihtelimme Raattamaan aamuauringossa.

Tunturilatu-arpajaisista

t i l i t y s, joka toimitettiin 29. 4. 1967 Helsingin kaupungin poliisilaitokselle, kertoi ko. arpajaisten tuoton olleen vähän yli 5 000,— markkaa — 10 000:sta arvasta oli myyty lähes 9 900 kappaletta.

Johtokunta haluaakin näin k i l t t ä ä tunturilatulaisia arpajaisten läpiviennistä, mutta erikoisen panoksen kaiken onnistumiseen antoi järjestelytoimikunnan puheenjohtaja Martti K a r p p i n e n, jonka toimesta koko "koneisto" kävi kitkattomasti.

Sadetta tietää, kun:

1 muurahaiset nousevat puihin
2 kaakkuri järvellä huutelee.

Sananlaskuja

1 Siinä palaa tuorepuu, missä kuivakin
2 Ei kellokas ole kenkä, ei nulppo ole ajokas, eikä nainen ole ihminen
3 Älä härnää poroa, kyllä siitä tappelukaverin saat.
4 Kyllä susi kulkutiet löytää.

❊

Arvoituksia

Mies metsään menee, lastuja jälkeensä viskoo (hiihtäjä)

Korkeampi kuin vaarat, matalampi kuin varvut (polku)

Talvella lakiilinen, kesällä lakitta (kanto)

Kasvaa latvoin alas- juuriin ylöspäin (jääpuikko räystäässä)

Tuvassa asuu, ulkona silmänsä pesee (harjahirsi)

TUNTURIKERHOJEN LATUJA

HYVINKÄÄLLE perustettiin keväällä tunturikerho, jonka nimeksi tuli Kuokte, mikä tarkoittaa toista. Perustamistilaisuudessa selostivat Tunturiladun toimintaa Toivo H a r j a n n e ja Antero T a r v a i n e n, joka toimi myös puheenjohtajana. Paikallinen alan erikoisliike, Ase ja Urheilu oli järjestänyt tilaisuuden aluksi kahvitarjoilun. Antero Tarvaisen tiedotuspuheenvuoron jälkeen päästiin itse perustamispuuhiin. Kerho päätettiin perustaa "Hyvinkään ja ympäristön tunturikerho" -nimiseksi Tunturilatu ry:n kuuluvaksi rekisteröimättömäksi yhdistykseksi.

Pekka Järvinen, joka oli Hyvinkään Latu ry:n vuosikokouksessa nimetty latukerhoa perustamaan, valittiin yksimielisesti puheenjohtajaksi. Kerhotoimikunta sai seuraavan kokoonpanon: Jarmo Innala, Rainer Paasonen, Siiri Kostamo, Pentti Ristikangas, Esko Nio, Aune Konttinen, Anja Pajunen, Kaisa Savela, Taimi Wallén ja Arvo Kallio. Lisäksi tullaan kutsumaan varajäseniä. 'Hallituksessa' ovat nyt Hyvinkään lisäksi edustettuina Rajamäki, Nurmijärven kk, Jokela, Kaukas, Ridasjärvi, Riihimäki ja Hyvinkäänkylä.

Omaa jäsenmaksua ei peritä ja Suomen Ladun jäsenet maksavat vain puolet Tunturiladun jäsenmaksusta. Mallisäännöt muutoksitta hyväksyttiin ja jätettiin toimikunnalle toimintasuunnitelman laadinta.

* * *

TUNTURIKERHO teki ensimmäisen laturetkensä 5. 3. 1967 Hyvinkäältä käsin Jokelan Retkeilijöiden majalle Nykiöön. Eri suunnilta lähteneiden Tunturikerholaisten ensimmäinen kohtauspaikka oli Lehtolan maja, josta jatkettiin parinkymmenen hiihtäjän joukolla matkaa veteraanien kansanhiihtolatua pitkin (Huipun latua) Juvalle ja siitä peltojen poikki hyvää hankikannetta pitkin Jokelan tilavalle ja siistille retkellymajalle, jossa isännät jo olivat Tunturikerholaisia vastaanottamassa. Perillä tarinoitiin kerhon toimintamuodoista, tutkittiin Lapin karttoja ja suunniteltiin alustavasti ensi kesänä tehtäviä Lapin vaelluksia. Hiihtoretki oli kaikkien osanottajien mielestä erittäin onnistunut, joten niitä tullaan järjestämään vielä pääsiäisen jälkeenkin sikäli kun hiihtokeliä riittää.

* * *

OLI SAATU KYLÄILYKUTSU Tampereen Tunturisusilta. Matkaan valmistauduttiin Rajamäen kyydillä ja koko rykmentin innolla lauantaisena iltapäivänä. Pikku-bussi hyrräsi tasaisesti ja matka taittui leppoisasti. Perille Tampereelle ehdittiin päiväsaikaan joskin vähän aikataulusta jäljessä, mutta isännät olivat ritarillisesti kohtauspaikalla ja yhdessä sitten suunnistettiin Tukikohtaan Näsijärven rannalle.

Kaisa ja Tauno sieliä kumppaneineen oli vastaanottamassa. Tampereen res.upseerien hirsimaja oli upea!! Sauna oli lämmitetty ja pirtin takassa räiskyi kotoinen tuli.

Kahvipöydässä komeilivat koreat suklaamunat tipuineen ... olihan pääsiäisaika ihan kynnyksellä.

Pitkä pirtin pöytä täyttyi vieraista ja kotiväestä tulokahvia juotaessa. Saunan löylymittari keikkui sadassa ja Kaisan kalja teki kauppaansa kylvyn jälkeen. — Pojilla oli taidokkaita kuvia vaellusmatkoiltaan. Niitä olisi katsellut vaikka aamuun asti — tosi herkkiä ruskanäkymiä läheltä ja loitommalta!

Seuraavan päivän hiihtoretkiä pohjustettiin silakkasopalla, joka sekin oli maittavaa ja jälkiruoaksi lusikoitiin vielä mämmiä, niin — — — ihmekös tuo! (matka taittui hiihtäen kuin leikiten).

Seurustelua jatkui pitkälle aamuyöhön hurttihuumoria viljellen ja makkaraa mutustellen.

Oli siinä Siirillä virpomista aamun valjettua. Kaisan kahvi se kuitenkin terästi silmät taas näkeväisiksi ja nuotiotuli viritettiin suksien kunnostamista varten. Pojilla oli hyvät kelirasvat. Ne sekä piti että luisti. Paha vain, kun ... kohta ensimmäisessä laskussa sujutteli ladunpohjaa montun silmukkaan suksensa poikki.

Tampereen tienoo on tosi kaunista harjujen maisemaa. Lykimme peltoaukeamien poikki ojia seuraillen ja vähitellen nousimme metsäiselle harjulle, josta katselimme näkymiä kuin tunturilta ikään ..., reitti Julkujärvelle oli mielyttävä ja isäntämme olivat suunnitelleet oivallisen huollon. Kiitos siitä erikseen! — Perille Julkujärvelle saavuttiin jo puolenpäivän aikaan. Monet jatkoivat vielä vauhtiin päästyään ja keräsivät täyden kaksikymppisen sen päivän tilille. Me vähempään tottuneet jäimme aikailemaan majalle ja katselimme seutunäkymiä.

Olimme iki-ihastuneita tamperelaisten vieraanvaraisuudesta kaikkinensa. Hyvästien jättöhetki kuitenkin tupsati tielle ja uneliaina kööttelimme kohti pääkaupungin lumettomuutta.

Tietenkin sitä ennen kuitenkin lyötiin lukkoon kesäkestit Kaisan saunalle. Tämä tunturilatuilun kotiseutumuoto on tullut jo tavaksi tamperelaisten kanssa. Talkootouhuista se on saanut vauhtinsa ja tuntuu vain lujittuvan vuosien mukana. — Näkemiin! Kiitoksemme ...

* * *

TUNTURIKERHO Kolbma (kolme) perustettiin Tampereelle seudun tunturilatulaisten yhdyssiteeksi. Kerho on Tunturilatu ry:n piirissä kolmas, siitä sen lapinkielinen nimi Kolbma.

Joukko Tampereen seudun tunturilatulaisia kokoontui Kaisa Simosen mökille Häytämöjärven itäpohjukkaan lauantaisena toukokuun päivänä 1967. Mainion aidon savusaunan jälkeen mielet olivat niin hienossa vireessä, että Helsingistä saapuneet susiveikot Antero Tarvaisen ja Topi Harjanteen vähän ulvottua kerhoaatetta todeta asian selväksi ja kerhon syntyvän hämäläisellä viikkaudella.

Kerhon perustamisesta päätettiin ja sen säännöt hyväksyttiin napakasti Antero Tarvaisen lyödessä päätökset lattiaan kroketinuijalla niin, että haapahirret vain seinillä paukkuivat (— liekö sitten tästä iltaisesta harjoituksesta johtunut, että kokouksen puheenjohtaja pesi sekä isännät että vieraat melkein järjestään seuraavan päivän monissa krokettipeleissä —).

Tampereen Tunturikerho Kolbman perustava kokous valitsi yksimielisesti seuraavat henkilöt kerhon asioita hoitamaan: Puheenjohtajaksi johtajasusi Yrjö Suuniitun, varapuheenjohtajaksi tunturisusi Paavo Laaksonen, sihteri-rahastonhoitajaksi Väinö Martikainen ja kerhoemännäksi tunturisusi Kaisa Simosen. Kerhotoimikuntaan valittiin lisäksi: tunturisusi Kauko Romppanen ja Markku Kitunen.

Ja niin helsinkiläis-sudet saivat vain toivottaa menestystä kerhon alkaneelle toiminnalle.

Kokouksen jälkeen käytiin vielä iltanuotiolla pitkä ja perinpohjainen keskustelu tunturiladun toiminnasta ja toimintamahdollisuuksista koko maassa. Todettiin olevan tarpeellista luoda suurille paikkakunnille, joilla on useita tunturilatulaisia jonkinlaista alueellista yhteistoimintaa näiden välille. Todettiin, että tunturiladun jäseninä pysytään tunturiretkeilyaatteen nojalla, mutta että Helsingin ulkopuolella asuvien kannalta olisi arvokasta, jos yhteistä kerho- tai muuta yhteistoimintaa saataisiin eri paikkakunnille syntymään. Tällaisen kerhotoiminnan avulla saataisiin myös uusia jäseniä tunturilatuun ja tunturiretkeilyä samalla tuetuksi ja ohjatuksi oikein varustein oikeille urille. Tampereen tunturikerhoon toivomus onkin, että monille muillekin paikkakunnille saataisiin aikaiseksi yhteistoimintaa oman harrastuksen kannustamiseksi ja uusien harrastajien vetämiseksi jaloon toimintaan. (Eiköhän kerhojen perustamista tueta teknillisesti helsinkiläisten johtajaausien toimesta edelleenkin — latojan huomautus).

Ja niin Kaisa Simosen mökillä oli touonteon aikaan tehty taasen kerran tunturiladun historiaa silakkalaatikon ja nisukahvien voimalla.

Tiedetäänpä kilpaa

Kun pistäydytte Anterimutkan kämpässä, huomaatte vieraskirjasta, että tietoniekkamme Esko Kivikoskikin on lapinkävijä niin kuin kaikki älykkäät ihmiset. Me panemme nyt myös älyt liikkeelle ja tiedämme vähän kilpaa. Tässä alla on kymmenen kovaa Lappia koskevaa kysymystä, joiden vastausten on oltava lehden toimituksella (katso osoite viimeistä edellisen sivun alanurkasta) lokakuun 15 päivään mennessä. Voittajien nimet julkaistaan lehtemme seuraavassa numerossa ja palkinnot luovutetaan Dipolin susivihkiäisissä. Palkintokontissa on kivoja kapineita. Kannattaa käydä tietämään.

1) **Missä kunnassa on Raja-Joosepin rajapuomi?**
2) **Montako Ailigas-nimistä tunturia on Suomessa?**
3) **Mikä on luusua?**
4) **Mitä tarkoittavat suomeksi Nattaset?**
5) **Kuka on Tunturiladun puheenjohtaja?**
6) **Mitä tapahtuu parhaillaan Sompiolle?**
7) **Missä asuvat nykyisin Petsamon Suonikylän koltat?**
8) **Missä kunnassa Korvatunturi on?**
9) **Mitkä tunturit kuuluvat Äkäslompolon ns. viiden tunturin lenkkiin?**
10) **Millä toisella nimellä tunnetaan Jeristunturi?**

Eva Ratia:

Muistelus Susikyröstä

KOLMISEN VUOTTA SITTEN tehty tutustumisretki Tunturiladun ikiomaan tukikohtaan jätti sen vaikutelman, että tänne tullaan toistekin. Viimetalviset Pekanjängän talkoot antoivat uutta virikettä ajatukselle, sillä tunnustaa täytyy, että olin suorastaan utelias näkemään, minkä muodon nuo uhkeat hirsikasat oikeassa sijoituspaikassaan ovat saaneet. Talvista hiihtoretkeä sitten suunniteltaessa tuntui, ettei vaihtoehtoa löytyisikään, siis Susikyröön, täysin tietoisena kaikista niistä vajavaisuuksista, jotka siellä odottavat.

Jo Porvoosta lähtiessä auringon salon säteet saattelivat matkamiestä, mieli oli valoisa ja kevyt kuten aina Lappiin lähtiessä. Sama valoisuus ja keveys seurasivat koko lomaviikkoa, jota mukavasti viikon eri yksityiskohdat säestivät.

PERILLE MELKEINPÄ KÄMPÄN TUNTUMAAN pääsi autolla. Kodikas vastaanotto lämmitti mieltä ja olo astuessa yli kynnyksen oli kuin unen näköä, oli istuttava laverin reunalle ja oikein ääneen todettava se mielihyvä, että on mukava asettua taloksi. Ilta jatkui sitten tulokahvien merkeissä, tarinaa olisi kukaties riittänyt vaikka aamutunneille saakka, mutta oli ajateltava seuraavan päivän ohjelmaa, sillä me kaikki viisi asukasta pidimme erityisesti hiihdosta, emmekä vain olemisesta. Viimeiselle tulokkaalle huomautettiin, että osa ikkunoista oli vain yksinkertaisin lasiruuduin varustettu, ette hämärästä johtuen tulisi mitään laskuvirhettä ja unet hyvätkin menisi hukkaan. Ylimääräinen ääni puulaatikosta kuuluisi asiaan ja todistaisi vain maskotin (ei toivottu) olemassaolosta.

Seuraavan päivän sunnuntairauha täytti mielen, joka yhteisesti todettiin kiivetessä metsikkörinnettä ylös tunturiin. "Oli tyyntä ja rauhallista niin". Päivä verryteltiin nautiskellen tunturien rinteillä. — Siitä huolimatta, että ruoanlaittomahdollisuus kotinurkillakin oli mitä parhain, päätimme maanantailounaan nauttia Pallakselta. Sää tarjosikin valvattoman menon sille, joka oli huolimattomimmin hoitanut suksensa. Toisilla oli raaputuksia eri etapeissa. Pirkko erityisesti paneutui uusiin näköaloihin ja "löi" kuvia. Perillä ruokahalusta ei ollut puutetta, jos ei ruoastakaan, valikoimisen varaa eipä ilme jos alkoikin raukaista. Ystävällisten poromiesten ansiosta meillekin sitten laveri järjestyi, niin että nokoset otettiin kuka enemmän kuka vähemmän. Aamutuimaan kello neljän maissa jälleen sivakoille, parhaiten kuvannee virkeyttämme Kirstin toteamus: "Hei, tytöt, minä hiihdän yhdellä silmällä ja yhdellä nukun." — Menollemme pontta antoi päämäärämme — oma rakas Susikyrö siellä odottaa. Ja tuulikin puhalteli mukavasti takaa, joten kahdeksan kahvilla olimme kotona. Kun sitten asiaan kuuluvat seremoniat oli suoritettu ja kallistuimme laverille, pääsivät Topin aikaisemmin moitetta saaneet liian pehmeät patjat oikeuksiinsa. Kymmenen vuotta vanhat äänenvaimentajat korviin ja elämä oli mukavaa. Päiväunet venyivät tavallista pitemmiksi ja muutenkin päivä oli poikkeuksellinen, ei yhtään vierasta eikä edes ahvenen perkausta Britalla ja Inkerillä. Nyt olikin aika ajatella Topin antamia ohjeita ja tehdä muistilista. Toivottavasti tulokset aikanaan nähdään. — Viimeinen lomapäivä valkeni itkien, taivas tihutti silkkaa vettä, liikkuminen ilman suksia oli hankalaa vaikka oli kysymys vain tutusta polusta. Seuratta sillä polulla ei koskaan tarvinnut liikkua, pieni ja pirteä tiainen oli aina näköyhteyden päässä. — Tytöt tekivät lähtöä Raattaman saunaan, yksin jäätyäni totesin haikeana, että elämys tämäkin. En 16 vuoteen saunatta ole etelään lähtenyt, mutta alistuin tilanteeseen. Ei aikaakaan, kun ovi avautui ja tulija toi kutsun saunaan. Tämä oli yllättävää ja häkellyttävää. Uskoinpa melkein jo Lapin seitoihin. — Uskon ainakin, että Lappiin hakeutuvat vain ihmiset, joilla on sydän paikallaan. (Kiitos, Oulun pojat!) Yhteenvetona todettakoon, että tällaisia mieliyttäviä elämyksiä Susikyrö tarjoaa lomailijalle. Sille äänelle, joka tiedusteli, tyydyttääkö tällainen hiihtäminen nyt tunturisutta, vastasin: — Meillä itsekullakin on oma näkemyksemme asiosta. Uskon edustavani meidän viiden mielipidettä sanoessani, että saimme tältä lomalta sen mitä olimme lähteneet hakemaankin. Sinne jäi Susikyrö jykevänä, rauhallisuutta uhkuvana tyyssijana odottamaan uusia loman viettäjiä. Toivoa vain sopii, että hyvät haltiat aina astuvat etualalle kun Susikyrön asiosta päätetään.

LISÄÄ "SINISIÄ VEHKEITÄ"

Yhä useampi on ostanut itselleen retkikeittimeksi Camping Gaz-internationalin valmistaman nestekaasukeittimen "Bleuet" (= sininen). Se on osoittautunut käteväksi erityisesti keveytensä ja kiukkuisen liekkinsä ansiosta. Säiliöt, joita voi ottaa mukaan lasketun käyttötarpeen mukaan, kestävät neliisen tuntia. Kuitenkin pitää muistaa, että tällä laitteella on keitettävä sisällä, kämpässä taikka teltassa. Muuten kuumat menevät oraville ja säiliöiden sisältämä kaasumäärä palvelee retkeilijää vain vähän.

Nyt on tähän siniseen sarjaan tullut lisää laitteita. Jo parin vuoden ajan on liikkunut huttua siitä, että Bleuetin sarjaan olisi tullut myös valaisin ja samalla lämmitin. Nyt se on kaupoissa, mutta se on kokonaan erillinen laite, ei keittimestä muunnettava. Kaasusäiliöt ovat kuitenkin kummassakin samat. Vielä kolmaskin retkeilijää kiinnostava laite on tähän sarjaan nyt ilmsantunut. Se on maalinpoistopoltin, jota voi kotioloissa käyttää oivallisesti suksien tervauksessa ja voitelussa. Tähän suukappalesarjaan kuuluu lisäksi juotoskolvi, neulaliekkipoltin ja pisteliekkipoltin, jotka ovat kaikki hyviä kapineita silloin, kun ollaan askaroimassa kamppeita kuntoon. "Sinisten" kuvia on sivulla 3 olevassa Nestekaasu Oy:n ilmoituksessa. — W

Ruska-ajan vaellukselle varusteltaessa

poiketkaa tutustumaan valikoimaamme — kyllä sitä riittää

URHEILUOSASTO 2. KERROS

STOCKMANN

TYTÖILLE, jotka pelaavat kynsilakkojen kanssa, voimme kertoa sen ehkä hyvinkin hyödyllisen seikan, että OFF-hyttysöljy täyttää kynsilakan poistoaineen tehtävän. Sillä lähtee lakka pois. Se on kai hyvä tietää myös sen vuoksi, ettei sillä töhri kynsistään vaivalla piirrettyjä lakkoja pois.

TUNTURILATU-lehden seuraava numero ilmestyy susivihkiäisiin eli lokakuun loppupäivinä. Lehteen tarkoitettujen kirjoitusten toivotaan olevan perillä (os. Erkki Wiksten, Siilitie 1 A 242, Helsinki 80) lokakuun 15 päivään mennessä. Lehti julkaisee kiitollisuudella tunturivaeltajien kuvauksia, keinoja, kikkoja, pakinoita ym.

TUNTURILATU
Lapinkävijäin lehti.
Julkaisija Tunturilatu ry.
Toimittaja Erkki Wiksten, Siilitie 1 A, puh. 78 89 47.

Helsinki 1967, Paasipaino

Etusivulta

se on tarpeettomana huolellisesti sammutettava.

Mitä ULKOILUREITTEIHIN tulee, on komitea ehdottanut, että jos yleisen ulkoilutoiminnan kannalta on tärkeätä saada johdetuksi ulkoilijain kulkeminen jalan, hiihtäen tai pyöräillen kiinteistön kautta eikä siitä aiheudu huomattavaa haittaa kiinteistölle, on tästä luovutettava alue ulkoilureitteinä käytettäväksi. Tällaisen ulkoilutoiminnan käytännöllisen järjestämisen on komitea katsonut kuuluvan kunnille.

LUONNONPUISTOJEN kansallispuistojen, aarnialueitten ja puistometsien lisäksi ehdottaa komitea ULKOILUALUEIDEN muodostamista. Tällä uudella aluetyypillä pyrittäisiin säilyttämään merkittäviä maisemakohteita ja otettaisiin riittävästi huomioon ulkoilutoiminnan erilaiset tarpeet. Järjestelyt kuuluvat lähinnä valtiovallalle.

Komitean laatima lakiehdotus LEIRINTÄALUEIDEN osalta lähtee siitä, että retkeilijän käyttöön tarkoitetun leirintäalueen pitämiseen vaaditaan aina lääninhallituksen lupa ja että se on viranomaisten jatkuvan valvonnan alaisena.

LIKAAMISKIELTO on lakiehdotuksessa saanut seuraavan sanamuodon: Ulkoiltaessa ei maastoon saa jättää näkyville lasia, paperia, romua tai muita jätteitä niin, että siitä aiheutuu roskaantumista.

Ulkoilulain sallimat KIELLOT on maanomistajan tiedotettava selvästi näkyvissä kieltotauluissa. Tämän lain vastaiset kieltotaulut on poistettava.

RANGAISTUSTA on komitea ehdottanut sille, joka tahallaan tai törkeällä tuottamuksella on rikkonut kieltoja vastaan. Rikkomuksesta voidaan rangaista enintään sadalla päiväsakolla.

Tätä lakiehdotusta laadittaessa on komitea joutunut punnitsemaan maan omistajan ja ulkoilijan oikeuksien keskinäistä suhdetta. Maan omistaja on pyritty suojaamaan pahimpia ulkoiluväen aiheuttamia vahinko-, haitta- ja häiriötekijöitä vastaan samalla kuin jokamiehen oikeudet ja velvoitukset on määritelty. Ne lainkohdat, jotka koskevat ulkoilijan velvoituksia, ovat sopusoinnussa vuosien takaa muodostuneitten hyvien retkeilytapojen kanssa. Näinollen voinee odottaa, että ulkoiluväki omaksuu tämän lain ja noudattaa sitä.

JAM-JAM

KEVON KANJONI on Suomen suurin rotko. Kai kolmisensataa metriä syvällä ovat kuvassa näkyvät lampareet. Vesi sinne syöksyy harsomaista putousta alas Ruottir-tuntureitten reunalta.

Etusivulta

KAUNIIDEN ja ainutlaatuisten maisemiensa ansiosta Kevo on mielenkiintoisimpia retkeilykohteitämme. Liioin sitä ei paljon tunneta. Sen voi päätellä jo siitäkin, että sitä esittelevissä matkaoppaissa maastokohdat on lueteltu hiukan aikin sokin ja sekaisin. Kauniit kohdat, Njaggajärvet, Fiellujoen putous, Kevon kanjoni, Luomushjärvet jne., ovat painuneet oppaantekijänkin mieliin niin syvälle, että ne on hänen tekstissään esitelty aivan oikeassa järjestyksessä.

ERÄSTÄ yksityiskohtaa Kevon reitillä kaikki ovat kironneet ja pitäneet sitä lapsellisuuden tuotteena. Oppaiden mukaan Kevoja joutuu kolmasti kahlaamaan yli sellaisen veden, jonka pinta tavoittelee enemmän metrijän napaa kuin polvea. Näissä ei ole huomauttamista, sillä enmehän ole pääseet lausuntoamme antamaan silloin kun maailmaa on luotu ja reitti on ollut pakko vetää luonnon oikkujen mukaan. Mutta Kevolla on neljäskin kahlaus. Sitä ei kirjoissa mainita. Ja juuri se vaatii oman lukunsa paleensa.

KUN TULLAAN kolmisesta käsin ja varsinainen Kevo on jo jätetty taakse, saadaan astua muutama kilometri avoluta tunturimaata Tasaisen Naukupään (Tuolbah Njauguoalvi) rinnettä myöten. Eteen ilmaantuu vähitellen lammenlompoloita, joihin virtaa merkillinen, kalliota puhtaaksi liottava pikku joki. Tällä kohdalla kulkijan pitäisi astella alamaihin ja kiertää lompolot kannasta pitkin. Mutta pilkutus vie aina vain eteenpäin ja menijä ilman muuta — ja jo määräystenkin vuoksi — jatkaa pilkulta pilkulle. Eteen tulee rinne, jonka alla lompolo. Pilkutus katoaa äkkiä näkyvistä. Etsinnän jälkeen löytyy rinteestä yksi pilkka ja katse osuu seuraavaan — järven toisella puolella.

— Jaha, pitää kahlata sitten!

Kun me satuimme tälle paikalle, oli ilta, vähän jo hämäräkin, oli sumuista ja sataa tihutti. Siinä vaiheessa otti päähän se, että opaskirjassa, joka on ainoa asiallinen esitys koko reitistä, ei tästä kahlauksesta mainita mitään. Mutta varsinainen 'turpiinantamisen aihe' tuli eteen vasta myöhemmin.

JOINAKIN AIKOINA VUODESTA voi tästä kohdasta kahlata yli varmaan saappaat jalassa. Tänä kesänä ei siltä tavoin yli menty. Piti riisuutua.

Lähdin astelemaan edellä veden yli kohti sitä kohtaa, jossa polku näyy nousevan vastapuolen rinnettä ylös. Pääsin suunnilleen puoleen väliin, kun jalka ei tavoittanutkaan enää pohjaa. Astuin taaksepäin, otin tanakan seisoma-asennon ja rupesin tavoittelemaan sauvalla pohjaa. Hämärässä en nähnyt mitään. Huomasin sauvan menevän niin syvälle, että jos siihen itse menisin, riittäisi vettä aina kaulaani saakka. Nyt ja olin kastanut kamerani, karttalaukkuni, rinkkani alaosan ja ties mitä. Taisin sanoa jotakin sensuroitavaa.

Palasimme takaisin rannalle ja kävimme tähyämään, mistä pääsisi rinkkaa kastamatta. Etelän suunnalla järvi näytti jatkuvan ja leviävän. Pohjoissuunnalla oli ranta, joka vaikutti siltä, että siinä järvi päättyisi. Kartasta ja oppaista ei saanut mitään tolkkua. Lopulta päätettiin vielä hiukan käppäillä lätäkössä ja niinpä siinä sitten osui eteen sellainen paikka, että yli pääsi harmeitta. Se vain ei ollut maahan piirtyneiden polkujen kohdalla. Äkkisyvä monttu pohjassa ulottui etelästä päin polun kohdalle saakka. Sen saattoi todeta päivännäöllä aivan hyvin.

Samoin päivänsikaan saatti huomata, että järven ympäri kiersi selvä polku kuivaa maata pitkin, mutta sitä ei pohjoisesta tullessa keksi.

REITIN PILKUTTAJA älköön täällä kenellekään kertoko, jos paikalle sattuu, että hän on ollut reittiä merkitsemässä. Akkinäinen kulkija saattaa tarjoilla nyrkkiään. Ja jos vaikka oikein selkään antaisi, tapahtuisi kaikki aika lailla lievien asianhaarojen vallitessa.

Erämaissa liikkujan pitää varautua kaikkeen. Me tiedämme sen oikein hyvin ja olemme sen monest kokeneet. Ja kaikki tuo niellään suuremmitta äänittä, koska erämaa tarjoaa usein vain vain yhden vaihtoehdon. Mutta turhuuden kohteeksi joutuessaan on ihmisellä oikeus olla tyytymätön erämaisaakin. Tämäkin ylimääräinen veden ylityskohta on täysin joutava. Polku olisi voitu vetää asiallisestikin kuivia maita myöten. Miksi järjestää tällainen turhanpäiväinen riisuutumisoperaatio? Ehkä kysymyksessä on ollut reitin vetäjä, joka on vielä niin lapsellinen, että hän katsoo asiakseen järjestää kulkijalle tällaista ylimääräistä vaivaa. Toivottavasti hän pääsee tällaisesta väärästä erähengestä eroon, ennen kuin hänkuu lampiensa äkkisyviin nisäl pytty kädessään.

TÄLLAINEN POLKU on eräänlainen tie, jonka turvallisuudesta on olemassa määräyksensä. Ei tosin ole varmainkaan ennäkotapausta, jossa oikeus olisi määritellyt tien merkitsijän vastuun onnettomuustapauksessa. Tässä tapauksessa merkitsijä johdattaa kaikki — niin kokeneet kuin kokemattomatkin — paikkaan, jossa pienikasvuinen uppoaa veteen kokonaan. Erikseen pitää vielä muistaa, että rinkka — painava taakka — selässään ihminen ei ole vesillä niin suorituskykyinen kuin tavallisissa uima-askareissa. Hän saattaa kaatua ja ei taakkansa takia pääse riittävän nopeasti ylös.

Reitin tekijät ovat syyllistyneet ajattelemattomuuteen, joka saattaa koitua ihmisille vaaraksi. Retkeilyjärjestöjen tehtävänä on kannustaa ihmisiä näkemään ja kokemaan Lapin luonto. Kun ihminen kulkee karttoineen autiota erämaata, on hän varautunut kaikkeen ja hänellä on ehkä kokenut seura mukanaan. Tällaisella merkityllä reitillä asia on toisin. Siinä vaistomaisesti edellyttää, että polun merkitsijä on etsinyt parhaan mahdollisen ja ainakin asiallisen kulkureitin.

Tällaiselle reitille saattaa uskaltautua ensikertalainenkin ilman oppaita ja vetäjiä.

ERKKI WIKSTEN

Housuhaastattelu

MILLAISET pitäisi hiihtohousujen olla?

TYTTÖ KADULLA: "Piukat pöksyt ne olla pitää. Niin piukat, että jos olisi markan lantti takataskussa, pitää nähdä onko kruuna vai klaava ulospäin".

IMMO: (Immo luultavasti sanoo, ettei kunnon hiihtohousuja saa kaupoista. Ne on keinokuitua ja siitä syystä kylmiä. Liian Kapeita. Valtion pukutehdas on ainoa paikka mistä saa kunnon housut.)

VALTION PUKUTEHDAS: "Joo meiltä saa mitä haluaa. Osoitteemme: Fabianinkatu 2 Helsinki Puhelinnumeromme: 625801/2690 Vastaanottomme: keskiviikkoisin ja torstaisin kello 10.00—14.00. Hintamme täysvillaisista housuista 55,—, mittojen mukaan tehdystä puvusta 125,—. Toimitusaikamme: noin 3 viikkoa.

JAM-JAM: "Elletn mistään löytäisi kunnon villahousuja, pitäisi keksiä jokin käyttökelpoinen vaihtoehto, ja tällöin tulee mieleen toinen haastattelu. Kysyin kerran Vedenpään Onnilta siihen aikaan kun hän vielä oli Lapin Rajavartiostossa, että miten rajajääkäri pukeutuu, kun lähtee pitkälle partiolle."

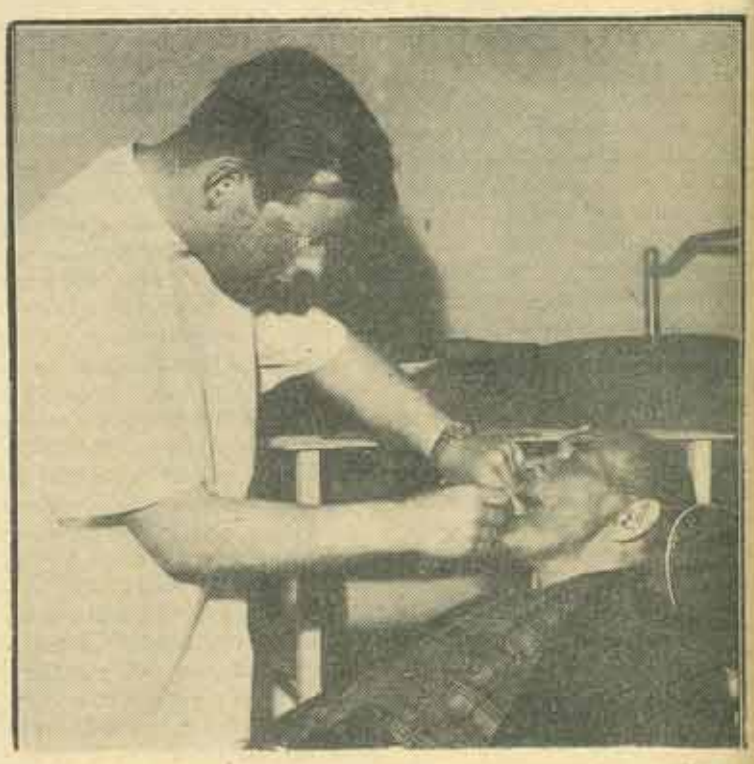
ONNI: "Rajamies käyttää aina välihousuja. Välii ei ole paljon muulla. Ja välihousuja rajamies käyttää aina juhannukseen asti. Mutta heti ensimmäisenä arkipäivänä pyhien jälkeen hän jo taas vetää ne jalkaansa."

JAM-JAM: "Käyttökelpoinen vaihtoehto saattaisi olla lämpimät villaiset välihousut kylmää vastaan, muodikkaat housut ulkonäköä varten ja tuulen varalle vaikka taskussa ohuet mutta tiiviit tuulihousut."

Tunturilatu ry:n vuosikokous

pidetään 4. pnä marraskuuta 1967 klo 14.00 Suomen Ladun toimistossa.

JOHTOKUNTA

KOLTAT ovat nyt kuulemma maanosamme tarkimmin tutkittu kansanryhmä. Viime kesänä suoritettiin Nellimön kansakoululla kolttien perusteellinen tutkimus. Siinä etsittiin vastausta kolttien sopeutumiseen elinpaikkansa ilmastoon, heidän terveyteensä, fyysiseen ja henkiseen suorituskykyynsä ja perinnöllisiin tekijöihin kolttien kansasukulaisuuden selvittämiseksi. Kolttille oli tästä tutkimuksesta mm. se hyöty, että samalla tutkittiin myös heidän näkönsä ja hampaansa. Kuvassamme 85-vuotias Titoffin pappa hammaslääkäri Kirveskarin kourissa. Yhtään hammasta ei löytynyt, niin että pappa selvisi ainakin poraamisilta.